

MINISTERUL INFRASTRUCTURII
ȘI DEZVOLTĂRII REGIONALE
AL REPUBLICII MOLDOVA

Agenția de
Dezvoltare Regională
Nord

*Aprobat
prin Decizia Consiliului pentru
Dezvoltare Regională Nord
nr.2 din 22 decembrie 2025*

Program Operațional Regional Nord

2025-2028

Bălți, 2025

CUPRINS

ACRONIME	3
I. INTRODUCERE	4
II. ANALIZA SITUAȚIEI	5
2.1 Dinamica regiunii în context național	5
2.2 Dezvoltarea centrelor urbane	7
2.3 Provocări și oportunități de relansare economică a regiunii	10
2.4 Dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare de bază în regiune, inclusiv în profil teritorial și după medii urban-rural	13
2.5 Dezvoltarea interacțiunii urban-rural	15
III. OBIECTIVELE PROGRAMULUI	18
IV. IMPACT	27
V. RISCURI DE IMPLEMENTARE	33
VI. AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE	34
VII. PROCEDURI DE RAPORTARE	35
VIII. PLANUL DE IMPLEMENTARE	37

ACRONIME

AAC	Asigurarea cu apă și canalizare
ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
APL	Administrația Publică Locală
BNS	Biroul Național de Statistică
CDI	Cercetare Dezvoltare Inovare
CNCDRL	Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale
CRD	Consiliul Regional pentru Dezvoltare
FNDRL	Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală
GLR	Grupul de lucru regional
IA	Incubator de Afaceri
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
ISA	Infrastructura de Sprijin a Afacerilor
MIDR	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
ODA	Organizația de Dezvoltare a Antreprenoriatului
PI	Parc Industrial
PIB	Produsul Intern Brut
POR	Program Operațional Regional
RIAM	Rețeaua Incubatoarelor de Afaceri din Moldova
RDN	Regiunea de Dezvoltare Nord
RDC	Regiunea de Dezvoltare Centru
RDS	Regiunea de Dezvoltare Sud
RDUTAG	Regiunea de Dezvoltare Unitatea Teritorial Administrativă Găgăuzia
SNDR	Strategia Națională de Dezvoltare Regională
SI GPPDRL	Sistemului informațional pentru gestionarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală
UCDU	Unitatea consolidată de dezvoltare urbană
ZEL	Zonă Economică Liberă

I. INTRODUCERE

Programul Operațional Regional (POR) Nord este principalul document de programare elaborat la nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord (RDN) care asigură corespondența dintre Strategia Națională de Dezvoltare Regională (SNDR) 2022-2028 și intervențiile planificate la nivelul regiunii. POR Nord transpune obiectivele generale ale SNDR 2022-2028, specificând direcțiile prioritare în funcție de necesitățile și provocările interne cu care se confruntă regiunea.

Prezentul program are ca scop realizarea obiectivelor strategice de dezvoltare regională la nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord pentru a doua perioadă de programare 2025-2028. Noul document înlocuiește POR Nord 2022-2024, păstrând continuitatea în viziune și priorități, acestea urmărind creșterea competitivității economice, ajustarea disparităților și îmbunătățirea calității vieții cetățenilor din Regiunea de Dezvoltare Nord.

Programul este elaborat în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificare strategică, precum și cu Metodologia de elaborare, aprobare și implementare a Programelor Operaționale Regionale, aprobată prin Ordinul MADRM nr. 26 din 12.02.2021, prin care au fost stabilite conținutul programului, cadrul de elaborare, consultare și aprobare al acestuia, respectându-se toate principiile fundamentale care stau la baza procesului de planificare.

Programul pornește cu descrierea problemelor și oportunităților de dezvoltare specifice RDN. În acest sens, accentul a fost pus pe următoarele aspecte: evoluția regiunii în context național în baza analizei indicatorilor de ordin cantitativ, dezvoltarea centrelor urbane, dezvoltarea interacțiunii urban-rural, identificarea oportunităților de relansare economică a regiunii. Au fost definiți indicatorii și mecanismele de monitorizare și evaluare, cu accent pe rezultate măsurabile și impact pe termen mediu.

Partea a doua a documentului este axată pe intervențiile concrete planificate în perioada 2025-2028 pentru atingerea obiectivelor stabilite, în concordanță cu prioritățile SNDR 2022–2028.

Pe tot parcursul elaborării documentului a fost asigurat un proces participativ și transparent de luare a deciziilor, fiind organizate ședințe ale Grupului de Lucru Regional (GLR), cu participarea reprezentanților Consiliului Regional pentru Dezvoltare Nord (CRD Nord), ai administrației publice centrale și locale, mediului academic, sectorului privat și societății civile. Procesul de elaborare s-a desfășurat cu respectarea principiului reprezentării echilibrate de gen – 60% femei (8 bărbați și 12 femei). În procesul de consultare au fost implicate organizații ale societății civile, dintre cele 5 ONG-uri membre, 3 fiind conduse de femei, ceea ce a contribuit la asigurarea unei perspective incluzive asupra priorităților de dezvoltare regională.

În cadrul sesiunilor de consultare au fost analizate și validate, în mod participativ, cadrul analitic și strategic al programului, țintele propuse și planul de implementare al acestuia.

Evaluarea tendințelor de dezvoltare a regiunii și fundamentarea deciziilor strategice s-a bazat pe date oficiale furnizate de Biroul Național de Statistică, asigurând coerența și justificarea logică a intervențiilor propuse. În măsura în care au fost disponibile, datele au fost dezagregate pe sexe, grupe de vârstă și medii de reședință, pentru a evidenția eventualele diferențe în nivelul de ocupare, acces la servicii și participare la procesele de decizie. Pe dimensiunea diferențelor de gen asistența tehnică a fost oferită prin intermediul Programului UN Women Moldova.

Proiectul programului a fost supus procedurii de consultări publice, implicând toți actorii regionali interesați de politica de dezvoltare regională. În urma acestei etape, au fost colectate observații, propuneri și sugestii de îmbunătățire, care au fost integrate în versiunea finală a documentului.

Programul Operațional Regional Nord 2025-2028 a fost aprobat prin **Decizia Consiliului Regional pentru Dezvoltare Nord nr.2 din 22 decembrie 2025**.

II. ANALIZA SITUAȚIEI

2.1 Dinamica regiunii în context național

RDN continuă să înregistreze performanțe modeste în dezvoltare, confruntându-se cu provocări de ordin demografic, economic, social și a infrastructurii tehnico-edilitare. Evoluția economică a regiunii a fost afectată de mai multe crize (criza pandemică, războiul din Ucraina), care au avut un impact negativ asupra principalilor indicatori socio-economici.

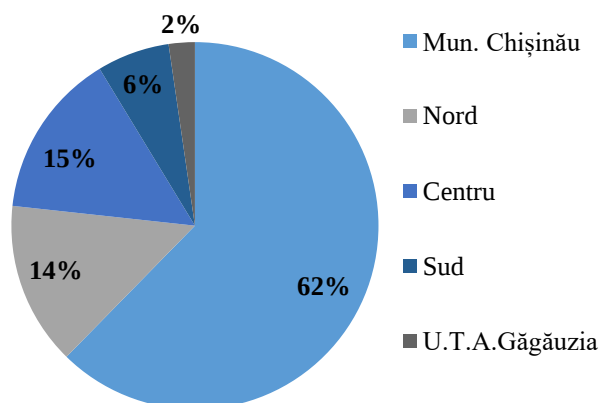
Astfel, în contextul provocărilor majore existente, a scăzut contribuția RDN la formarea PIB național de la 16% în anul 2019 la 14% în anul 2022. Mun. Chișinău continuă să fie principalul pol de concentrație a PIB-lui, depășind în anul 2022 nivelul de 60%. Datele statistice oficiale arată, că decalajul de dezvoltare economică dintre mun. Chișinău și restul țării devine mai pronunțat în timp.

Analizând structura PIB-lui regional în funcție de sectoarele de activitate, se constată că cea mai mare contribuție la formarea acestuia o are sectorul servicii cu o pondere de 45%, care, deși important, nu asigură în mod direct o creștere economică sustenabilă în regiune. Totodată, sectoarele generatoare de valoare adăugată, care pot antrena creștere în mediul economic, au avut un impact nesemnificativ pentru regiune. Industria, cu doar 17,1%, are o prezență modestă, cu toate că reprezintă un sector esențial pentru dezvoltarea economică pe termen lung, prin potențialul de creare a locurilor de muncă calificate și de creștere a competitivității regiunii.

La nivelul ocupării forței de muncă, RDN se menține pe o poziție favorabilă la nivel național, depășind atât media națională, cât și regiunile Centru, Sud și UTA Găgăuzia. Totuși, în pofida acestor progrese, rata de ocupare rămâne a fi în continuare foarte scăzută (45,9% - a. 2024), iar condițiile de pe piața forței de muncă rămân tensionate, cu deficite de forță de muncă și de personal calificat. Totodată, se atestă un decalaj semnificativ de gen, rata de ocupare în rândul bărbaților (50,2%) depășind rata de ocupare a femeilor (42,3%) cu 7,9 puncte procentuale. Femeile sunt concentrate preponderent în sectoarele cu valoare adăugată scăzută (educație, sănătate, servicii sociale), în timp ce bărbații predomină în industrie, construcții și transport. Această segregare sectorială are impact asupra nivelului de venit, stabilității locurilor de muncă și posibilităților de promovare profesională. Din perspectiva ponderii în totalul populației ocupate la nivel național, RDN contribuie cu circa 30%.

Conform datelor furnizate de Biroul Național de Statistică pentru anul 2024, rata generală a șomajului în Regiunea de Dezvoltare Nord a constituit 4,7%, superioară nivelului național (4,0%). Analiza pe

Figura 1. Contribuția regiunilor de dezvoltare la formarea PIB, 2022

sexe arată diferențe clare: 4,1% pentru bărbați și 5,3% pentru femei, ceea ce indică o discrepanță de 1,2 puncte procentuale în defavoarea femeilor. Disparitățile de gen sunt mai accentuate la grupele tinere de vârstă (pentru categoria 15–24 ani, rata șomajului este de 12,4%, dar crește la 14,2% pentru femei comparativ cu 11,1% pentru bărbați). Acestea date reflectă dificultățile suplimentare cu care se confruntă tinerele în accesarea primului loc de muncă. După vârsta de 35 de ani, decalajul de gen se reduce treptat, însă se menține constant în favoarea bărbaților pentru toate categoriile de vârstă până la 64 de ani.

Analiza situației socio-economice a regiunii în baza *indicatorilor de context primar*, la fel relevă o încetinire a ritmului de creștere economică a RDN, având la bază factori demografici (regiunea îmbătrânește cel mai repede dintre toate regiunile de dezvoltare), geografici (regiunea este cea mai îndepărtată de mun. Chișinău) și economici (în pofida unor nevoi importante în materie de investiții, regiunea suferă de un deficit acut de investiții).

Conform datelor statistice oficiale, numărul populației cu reședință obișnuită al RDN este în descreștere continuă, alcătuind în anul 2024 circa 645 mii persoane, ceea ce reprezintă doar 87% din populația anului 2020, înregistrându-se o pierdere de aproximativ 94 mii persoane. Evoluția structurii demografice pe vârstă evidențiază tendințe caracteristice procesului de îmbătrânire demografică. Astfel, populația vârstnică acoperă circa 20% din totalul populației regionale situând-se peste media națională (17%).

Îmbătrânirea și reducerea populației rămân a fi provocări deosebit de importante în regiune. Pe parcursul ultimilor 5 ani, populația RDN s-a redus cu circa 13%, cea mai mare descreștere la nivel național.

Tabelul 1: *Evoluția și ponderea RDN în principalii indicatori de dezvoltare la nivel național în perioada 2020 – 2024*

Indicatori	Rata de creștere, 2024/2020, %		Ponderea RDN la nivel național, %		
	RM	RDN	2020	2024	Evoluția pe perioade (Δ în puncte procentuale)
Populație cu reședință obișnuită	-8,3	-12,7	27,9	26,6	-1,3
Număr de agenți economici	+18,4	+24,7	13,0	13,7	+0,7
Venituri din vânzări a agenților economici	+75,1	+49,5	11,9	10,1	-1,7
Număr de salariați	+0,3	-5,1	20,3	19,2	-1,1
Salariul mediu lunar (brut)	+76,1	+67,6	81,8	77,9	-3,9
Volumul investițiilor în active imobilizate	+39,9	+54,0	11,2	12,3	+1,1
Volumul producției industriale (livrate)	+44,9	+30,0	22,7	20,4	-2,3

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor BNS (datele la începutul anului)

Conform datelor prezentate în tabelul 1, rezultă o reducere a contribuției RDN în totalul valorilor naționale la majoritatea indicatorilor analizați pentru perioada 2020-2024:

- Ponderea în valoarea totală a venitului de vânzări a agenților economici s-a redus de la 11,9% în 2020 la 10,1% în 2024. Astfel, întreprinderile din RDN contribuie doar cu 10% la volumul total al venitului din vânzări din economia națională. Deși veniturile agenților economici din RDN au înregistrat o creștere în perioada 2020-2024, ritmul acestora a fost inferior mediei naționale.
- A scăzut rolul întreprinderilor în crearea locurilor de muncă la nivel național de la 20,3% în anul 2020 până la 19,2% în anul 2024. O provocare pentru piața muncii regionale este determinată și de evoluția numărului de salariați, care în perioada 2020-2024 a înregistrat un trend negativ, micșorându-se cu circa 5%.
- Și pe dimensiunea veniturilor salariale RDN se situează sub media națională, atingând în anul 2024 nivelul de 77,9% față de 81,8% în anul 2020 (cu 3,9 puncte procentuale mai puțin).
- A scăzut contribuția RDN la formarea producției industriale livrate la nivel național cu 1,2 puncte procentuale. Chiar dacă regiunea a înregistrat o evoluție pozitivă a indicatorului cu 30,0%, ritmul de dezvoltare al acestuia a fost inferior celui național.

În cazul unor indicatori, precum numărul de agenți economici și volumul investițiilor, RDN înregistrează performanțe mai bune comparativ cu nivelul național.

- Numărul de întreprinderi a înregistrat o creștere peste media națională în perioada anilor 2020-2024, majorându-se cu circa 25 la sută (1860 unități). Această creștere a condus la sporirea ponderii RDN în totalul agenților economici la nivel național, indicând o activizare a mediului antreprenorial și o dezvoltare economică relativ mai accentuată comparativ cu alte regiuni ale țării.
- RDN a avut o performanță superioară mediei naționale în ceea ce privește investițiile în active imobilizate în perioada 2020–2024, semnalând o dinamică investițională pozitivă. Această tendință a condus la creșterea ponderii RDN în totalul investițiilor naționale cu +1,1 puncte procentuale. Rezultatul indică un proces de recuperare a decalajelor față de alte regiuni, cu posibile efecte pozitive pe termen lung în dezvoltarea infrastructurii, capacităților de producție și atractivității economice a regiunii.

Deși în procesul de dezvoltare există numeroase provocări, se conturează și multiple oportunități care trebuie valorificate. Prin urmare, în continuare, este necesară implementarea unor măsuri care să asigure o creștere economică sustenabilă, bazată pe competitivitate și pe eficiență. Aceasta ar genera locuri de muncă decente și oportunități economice suficiente pentru îmbunătățirea substanțială a nivelului de trai al oamenilor.

2.2 Dezvoltarea centrelor urbane

Circa 31% din populația RDN trăiește în mediul urban, fiind concentrată în **20 de localități urbane**. Nivelul gradului de urbanizare rămâne foarte scăzut și relativ constant în ultimii 5 ani, situându-se sub nivelul național (43%).

Potrivit Legii nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, localitățile urbane în regiune sunt ierarhizate pe ranguri, în funcție de o serie de indicatori cantitativi și calitativi prestabiliți. În RDN situația se prezintă astfel:

- Localități urbane de rangul I - municipiul *Bălți*
- Localități urbane de rangul II - municipiile *Edineț*, *Soroca*

➤ Localități urbane de rangul III – 17 orașe (*Drochia, Fălești, Florești, Rîșcani, Sîngerei, Briceni, Dondușeni, Glodeni, Ocnița, Ghindești, Mărculești, Frunză, Costești, Biruința, Lipcani, Cupcini, Otaci*).

Cel mai mare și important oraș al regiunii este **municipiul Bălți**, considerat al doilea oraș ca mărime și importanță din Republica Moldova (cu excepția zonei transnistrene), atât din punct de vedere economic, cât și din punct de vedere educațional și cultural. Municipiul Bălți deține cel mai important potențial demografic și economic din RDN, având o poziție geografică avantajoasă, unde se intersectează principalele artere de transport național și internațional rutiere și feroviare. Municipiul totalizează 14% din populația regiunii.

Cu toate avantajele competitive evidențiate, astăzi mun. Bălți se confruntă cu un șir de provocări care îi subminează în mod fundamental perspectivele de dezvoltare. În prezent mun. Bălți nu corespunde criteriilor minime de definire a orașelor cu statut de municipiu de rangul întâi, în corespundere cu prevederile Legii nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, înregistrând carențe majore pe mai multe capitole: calitatea drumurilor, accesul la servicii de apă și canalizare, calitatea infrastructurii spațiilor publice și infrastructurii urbanistice de bază. Municipiul nu dispune de o infrastructură minimă de facilități pentru acoperirea necesităților de bază de recreere, sport și petrecere a timpului liber, etc. Toate acestea afectează competitivitatea economică și calitatea vieții cetățenilor în mun. Bălți.

În ultimele decenii, un decalaj enorm s-a format între mun. Bălți și mun. Chișinău practic pe toate dimensiunile de dezvoltare socio-economică. Astfel, raportat per locuitor, volumul construcțiilor constituie în prezent doar 37% din nivelul înregistrat în mun. Chișinău, cifra de afaceri a agenților economici – 50%, iar volumul de investiții capitale – 46%¹.

În acest context, circumstanțele create au determinat necesitatea elaborării unui **Program național de dezvoltare a accelerării mun. Bălți în calitate de pol de dezvoltare** (aprobat prin Hotărâre de Guvern nr. 435/2024), care are drept scop să contribuie la consolidarea poziției municipiului Bălți în calitate de cel de-al doilea centru urban din țară. Din punct de vedere al nevoilor de dezvoltare, programul stabilește următoarele direcții strategice de dezvoltare: conectivitatea și mobilitate urbană, competitivitate și susținerea activităților economice, revitalizare urbană, modernizarea infrastructurii urbane. Prin Decizia Consiliului municipal Bălți nr. 5/4 din 20.09.2024 a fost creată Unitatea Consolidată de Dezvoltare Urbană (UCDU), care are rolul principal de a implementa Programul și responsabilitatea de elaborare a proiectelor ce urmează a fi înaintate pentru finanțare.

Astfel, în vederea realizării Programului, au fost depuse și selectate 6 proiecte în cadrul concursurilor de selectare a proiectelor (competitive și pe listă) cu finanțare din FNDRL, care vizează următoarele domenii: valorificarea infrastructurilor de afaceri, conectivitatea și mobilitatea urbană, revitalizare urbană și dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice, aprovizionare cu apă și sanitație.

Pentru noua perioadă de programare eforturile se vor axa în continuare asupra implementării Programului de accelerare a dezvoltării mun. Bălți, în scopul consolidării rolului său ca pol de dezvoltare.

A doua provocare a regiunii din perspectiva dezvoltării urbane sunt **municipiile Soroca și Edineț**, care prin Programul național de dezvoltare a orașelor-poli de creștere în Republica Moldova 2021-2027, au fost identificate și recomandate pentru a fi sprijinite în vederea dezvoltării acestora în calitate

¹ Programul național de accelerare a mun. Bălți în calitate de pol de dezvoltare.

de poli de creștere la nivelul RDN. Pentru a facilita procesul de atragere și valorificare a fondurilor naționale și externe, vizate în Programul național, în municipiile Edineț și Soroca au fost create Unități de Implementare a Proiectelor (UIP), responsabile de colaborarea cu organizațiile donatoare și implementarea proiectelor.

În scopul implementării programului, în perioada 2022-2024 orașele-poli de creștere au beneficiat de investiții din programele cu finanțare națională și externă, înregistrând unele progrese în dezvoltarea lor socio-economică.

Evaluarea intermediară a Programului, realizată în anul 2024, a evidențiat faptul, că eforturile organizatorice și financiare depuse de municipiile beneficiare și de partenerii de dezvoltare au condus la progrese sesizabile în cadrul primei etape de implementare. Aceste eforturi au avut un impact pozitiv, contribuind la o îmbunătățire a indicatorilor privind gradul de conformitate al orașelor beneficiare față de criteriile minime necesare pentru a obține statutul de poli de creștere. Astfel, **gradul mediu de corespundere cu criteriile minime față de orașele-poli de creștere a crescut pentru mun. Edineț de la 29% la 35% și pentru mun. Soroca de la 35% la 47%**. Această creștere reflectă impactul pozitiv al intervențiilor și implicarea activă a autorităților locale și a partenerilor de dezvoltare, chiar și în condiții financiare dificile.

Deși mun. Edineț și Soroca au marcat anumite schimbări pozitive în dezvoltarea lor, acestea continuă să se confrunte cu multiple provocări de ordin economic, social și de mediu.

Din perspectiva demografică, mun. Soroca este al doilea oraș din regiune în ceea ce privește numărul populației (circa 4% la nivel regional). Mun. Edineț are populația mai scăzută – 2% din total pe regiune. Totodată, analiza datelor statistice existente arată că populația orașelor cu statut de poli de creștere este în continuă scădere, diminuând astfel capacitatea acestora de a acționa ca noduri de polarizare a dezvoltării economice regionale.

În acest context, sunt necesare eforturi susținute și coerente pentru dezvoltarea municipiilor beneficiare, astfel încât acestea să poată absorbi fluxurile migraționale interne rural-urban și să se consolideze ca centre urbane viabile, capabile să funcționeze drept poli de creștere regională.

Tabelul 2: Evoluția demografică a orașelor – poli de creștere la nivelul RDN (mii persoane)

Municipii	Populația cu reședință obișnuită 2020	Populația cu reședință obișnuită 2024	2024/2020
Edineț	13,8	12,0	87%
Soroca	20,5	17,3	84%

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor BNS (datele la începutul anului)

Din punct de vedere al dezvoltării economice ambele municipii se caracterizează printr-o încetinire a creșterii economice. Nivelul salariului mediu este sub media națională, ceea ce denotă o predominare a activităților economice cu productivitate joasă. Numărul locurilor de muncă existente sunt limitate, orașele nefiind capabile să absoarbă excesul de forță de muncă din zonele rurale proxime. În ceea ce privește capacitatea fiscală a bugetelor locale, aceasta este foarte scăzută comparativ cu mun. Chișinău (sub 50%).

În acest context, sunt necesare în continuare eforturi susținute pentru dezvoltarea mun. Edineț și mun. Soroca, astfel încât acestea să devină actori importanți la nivel regional și național și să acționeze ca poli de creștere regională, având influență și asupra zonelor rurale proxime asigurând o sinergie de dezvoltare.

O altă provocare a regiunii în domeniul dezvoltării urbane ține de orașele mici care nu îndeplinesc criteriile minime pentru categoria în care sunt încadrate, confruntându-se cu o accentuată ruralizare a stilului de viață și pierzând până la 20-30% din populație. În RDN sunt 17 orașe de acest gen, care pot fi divizate în 2 categorii:

- ✓ 9 orașe cu statut de centru raional - Drochia, Fălești, Florești, Rîșcani, Sîngerei, Briceni, Dondușeni, Glodeni, Ocnîța. În acest grup se evidențiază potențialul sporit de creștere economică al orașului Drochia, populația căruia este de circa 10 mii persoane (circa 2% din total pe regiune).
- ✓ 8 orașe fără statut de centru raional – Ghindești, Mărculești, Frunză, Costești, Biruința, Lipcani, Cupcini, Otaci. Dezindustrializarea acestor orașe a condus la o înrăutățire substanțială a situației acestora, care s-au confruntat cu un puternic proces de ruralizare. Dintre toate orașele, doar or. Cupcini a reușit să-și păstreze potențialul industrial la un nivel relativ mai bun.

În acest context, și pe această dimensiune se conturează o serie de probleme, depășirea cărora ar scoate în evidență importanța dezvoltării orașelor mici, care pot contribui la dezvoltarea zonelor adiacente: centre de piață pentru produsele agricole din localitățile proxime, centre de creștere, consolidare și ocupare prin dezvoltarea de IMM-uri cu profil non agricol. Prin urmare, majoritatea orașelor necesită investiții în ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii urbane, îmbunătățirea accesibilității și a serviciilor sociale, precum și sprijinirea mediului de afaceri.

În acest sens, pentru depășirea situațiilor de criză, la nivelul RDN a fost aplicată abordarea de revitalizare urbană, ca un instrument al politicii de dezvoltare urbană. Ca urmare, 13 orașe din regiune – printre care Bălți, Briceni, Edineț, Soroca, Ocnîța, Drochia, Sîngerei, Fălești, Florești, Dondușeni, Rîșcani, Otaci și Glodeni – au elaborat și dezvoltat Programe de Revitalizare Urbană (PRU), în baza cărora, majoritatea orașelor au beneficiat de finanțare pentru implementarea unor proiecte concrete de revitalizare urbană, care au vizat: reabilitarea infrastructurii rutiere, crearea și dotarea zonelor de agrement cu mobilier urban modern, amenajarea terenurilor de sport și de joacă etc.

Totodată, este important de menționat că, în prezent, o prioritate pentru Republica Moldova o constituie reforma administrativ-teritorială, care este planificată să fie adoptată și implementată în anul 2026. Odată cu implementarea acestei reforme va fi schimbată structura administrativ-teritorială a țării, prin reorganizarea unităților administrative, cu scopul de a asigura o dezvoltare regională mai echilibrată. În acest context, procesul de revitalizare urbană aplicat pentru structura administrativă existentă urmează a fi adaptat la schimbările ce vor surveni în rezultatul reformei.

2.3 Provocări și oportunități de relansare economică a regiunii

Una din provocările majore ale regiunii este dezvoltarea unui mediu economic competitiv, capabil să atragă investiții și să stimuleze inovația. În acest sens, este esențială trecerea de la activitățile economice tradiționale, cu valoarea adăugată scăzută, către domenii cu potențial ridicat de dezvoltare, care să genereze locuri de muncă și creștere durabilă. Această transformare poate fi realizată doar prin consolidarea ecosistemului antreprenorial, sprijinirea domeniilor de cercetare și dezvoltare și prin investiții în formarea profesională adaptate cerințelor pieței.

În contextul identificării sectoarelor cu potențial de dezvoltare care să susțină accelerarea creșterii economice în regiune, în anul 2022 a fost elaborat *Studiul de specializare inteligentă pentru Regiunea de Dezvoltare Nord a Republicii Moldova*, în cadrul căuia au fost identificate 3 domenii prioritare de specializare inteligentă în care regiunea beneficiază de avantaje competitive:

Figura 2. Domeniile și nișele pentru specializarea inteligentă la nivelul RDN

Agricultura și procesare a produselor agricole	Fabricarea confecțiilor, încălțămintei și articolelor din piele și textile	Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente
• Smart farming • Produse alimentare cu valoare adăugată	• Materiale și tehnologii avansate în industria textilă • Industria fashion bazată pe soluții de design dezvoltate local	• Mașini, echipamente și utilaje SMART • Componente electrice și electronice

Pentru promovarea și susținerea dezvoltării sectoarelor cu potențial de specializare inteligentă identificate, RDN dispune de infrastructura de suport necesară desfășurării activităților de producție, cercetare și dezvoltare tehnologică, care este esențială pentru impulsivitatea dezvoltării economice regionale. În acest sens, regiunea beneficiază de toate premisele necesare pentru accelerarea creșterii economice.

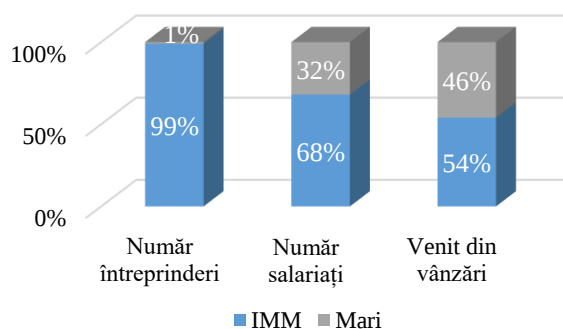
Astfel, un segment important al economiei regiunii reprezintă IMM, care contribuie cu 68% la ocuparea forței de muncă și generează 54% din veniturile din vânzări la nivel regional.

Un rol important în sistemul economic regional îl au și structurile de suport pentru afaceri, care contribuie la consolidarea mediului antreprenorial. În prezent, în RDN sunt înregistrate următoarele structuri de sprijin pentru afaceri:

- **2 zone economice libere:** Zona economică liberă "Bălți", Zona cu statut special Aeroportul Internațional Liber Mărculești. În mun. Soroca a fost creată subzona ZEL Ungheni, fiind conectată la toate rețelele ingineresti de utilități publice.
- **3 parcuri industriale:** PI "Răut" din mun. Bălți, PI "Edineț" și PI din Glodeni, care reprezintă un instrument al dezvoltării industriale la nivel regional și atragerea de investiții, oferind rezidenților toată infrastructura necesară pentru desfășurarea activităților de producție.
- **2 incubatoare de afaceri:** IA din Soroca și IA din Sângerei. În cadrul Incubatoarelor de Afaceri antreprenorii începători sau cei care doresc să-și extindă businessul sunt asigurați cu spațiu pentru activitate, suport consultativ, asistență profesională, tehnică și administrativă.

O importanță strategică sporită pentru RDN o are Aeroportul Internațional Mărculești atât din punct de vedere economic, investițional, cât și logistic. Datorită amplasării sale avantajoase și infrastructurii dezvoltate, aeroportul joacă un rol esențial în conectivitatea nordică a Moldovei și în integrarea regiunii în rute externe importante. Aeroportul are potențialul de a deveni hub logistic regional pentru transportul de mărfuri și pentru zboruri comerciale de pasageri, sprijinind astfel creșterea economică

Figura 3. Indicatorii de performanță a activității întreprinderilor, 2024

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor BNS

regională, conectivitatea internațională, diversificarea serviciilor de transport aerian (cargouri și pasageri) și atragerea investițiilor externe.

La nivelul Regiunii Nord există o instituție de învățământ superior, *Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți (USARB)*, acreditată în calitate de organizație din sfera științei și inovării cu toate drepturile aferente pentru a realiza activități de cercetare, inovare și transfer tehnologic. Un aport considerabil în dezvoltarea domeniului cercetare și inovare îl are *Filiala Academiei de Științe din Moldova la Bălți și Extensiunea Bălți a Universității “Alexandru Iona Cuza” din Iași*.

În regiune a fost creat și activează un Centru de inovare și transfer tehnologic (CITT) NORTEK, care asigură un spațiu de colaborare între USARB, organizații de cercetare și întreprinderi private, al cărui obiectiv de bază este favorizarea generării de cunoștințe în sectoare distincte, dar și transfer de tehnologie. NORTEK servește ca accelerator economic și de inovație pentru RDN, oferindu-le studenților și tinerilor profesioniști acces la laboratoare, săli de conferințe, zone de colaborare, precum și birouri pentru start-up-uri în domeniile TIC, automotive și industrii creative.

De asemenea, la nivel regional activează *Centrul Național de Cercetare și Producere a Semințelor*, care are ca domeniu de activitate selectarea, producerea semințelor ameliorate și tehnologii de cultivare a cerealelor, culturilor furajere, sfeclei de zahăr și floarea soarelui.

Deși RDN dispune de o infrastructură de suport pentru activitățile de cercetare, dezvoltare, inovare, aceasta continuă să înregistreze decalaje de competitivitate în raport cu alte regiuni de dezvoltare. Aceste diferențe se manifestă la nivelul tuturor elementelor care determină competitivitatea, inclusiv mediul de afaceri, dinamica IMM-urilor, intensitatea activităților de inovare. În prezent, regiunea se caracterizează printr-un nivel scăzut de asimilare a inovării în activitatea întreprinderilor, ceea ce limitează capacitatea acestora de a genera valoare adăugată.

Din analiza detaliată a IMM în regiune se evidențiază următoarele aspecte:

- Gradul redus de cultură antreprenorială reflectat prin densitatea relativ redusă a afacerilor în regiune, poziționându-se pe locul 4 în ierarhia națională cu 12,7 IMM/1000 locuitori, valoare situată sub 50% din media națională (25,4%);
- IMM-urile rămân în urma marilor întreprinderi în ceea ce privește productivitatea generală care rămâne a fi scăzută. Valoarea medie a productivității muncii în IMM-uri, calculată prin venitul din vânzări per angajat este de 614,0 mii lei, comparativ cu valoarea productivității muncii din întreprinderile mari care este de 1198,0 mii lei. Diferența poate fi explicată prin capitalizarea mai redusă și gradul inferior de tehnologizare în cazul IMM-urilor, bazate mai ales pe capitalul autohton, comparativ cu întreprinderile mari care au cunoscut un proces consistent de restructurare și modernizare tehnologică;
- Din punct de vedere al structurii sectoriale a activității întreprinderilor, există un număr limitat de sectoare economice puternice cu impact asupra competitivității economiei regionale (activități cu potențial de inovare). În ceea ce privește evoluția viitoare a sectoarelor, accentul ar trebui să fie pus mai puțin pe comerț și mai mult pe dezvoltarea serviciilor moderne, bazate pe domenii cu aport sporit de valoare adăugată brută. În prezent, comerțul rămâne domeniul cel mai ușor de abordat pentru agenții economici care vor să își deschidă o afacere și prevalează cu o pondere de 37%, în timp ce procentul antreprenorilor care urmăresc să desfășoare o activitate productivă în industrie se menține la cote scăzute în ultimii ani (11%);

- Marea parte din sectoarele economiei regionale se concentrează în mun. Bălți, cu excepția sectorului agricol. Astfel aici se regăsesc aproape jumătate (46%) din firmele care activează în sectorul construcții, 46% de întreprinderi din sectorul terțiar, 35% din sectorul industrial;
- Deși RDN dispune de un sector antreprenorial activ, participarea femeilor în afaceri rămâne redusă, constituind aproximativ o treime din totalul antreprenorilor din regiune, fiind subreprezentate în sectoarele industriale și inovative. Această situație este determinată în principal de diferențele de acces la formare profesională și competențe digitale, care sunt mai reduse pentru femei, ceea ce limitează implicarea lor în sectoarele inovative și în procesele de specializare inteligentă promovate la nivel regional. Pentru a asigura un impact echitabil al dezvoltării economice, este esențial ca analizele și intervențiile economice regionale să țină cont de aceste diferențe, prin utilizarea datelor dezagregate pe sexe și prin includerea criteriilor de egalitate de șanse în planificarea și monitorizarea investițiilor publice.
- IMM-urile din regiunile analizate manifestă un nivel redus de inovare internă, atât în ceea ce privește produsele, cât și procesele, situându-se sub media națională. De asemenea, colaborarea dintre mediul academic și sectorul privat rămâne limitată, ceea ce frânează transferul de cunoștințe și dezvoltarea de soluții inovatoare.

Prin urmare, creșterea competitivității IMM-urilor, bazată pe eficiență, devine un element important, având în vedere, că acestea constituie 99% din totalul întreprinderilor. Totodată, cerințele actuale ale pieței subliniază necesitatea urgentă de integrare a tehnologiilor digitale în activitatea economică a întreprinderilor.

În continuare este nevoie de susținerea cooperării sectorului privat cu universitatea, centre de cercetare, generatorii de politici regionale, astfel încât să existe un sistem funcțional de corelare a cererii și ofertei pieței care să reunească IMM cu furnizorii de tehnologie.

2.4 Dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare de bază în regiune, inclusiv în profil teritorial și după medii urban-rural

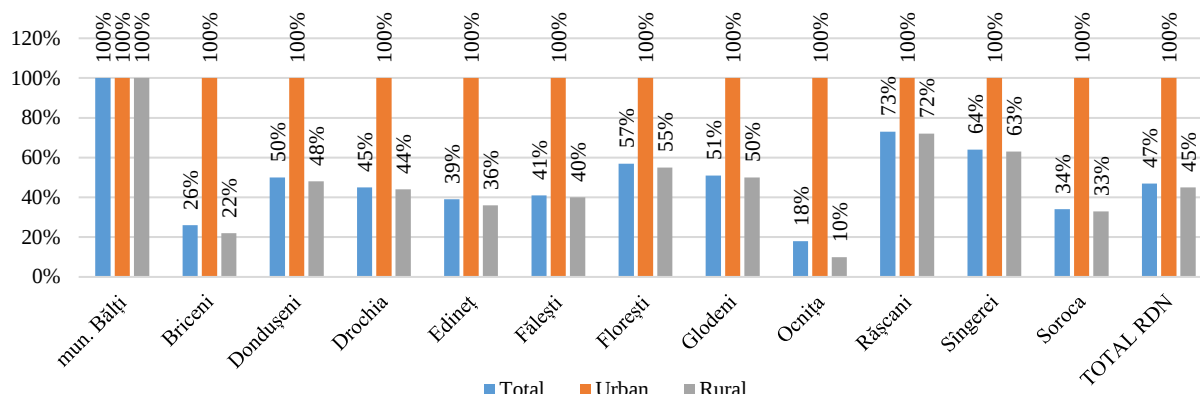
Dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare rămâne o mare provocare în RDN, ritmurile de creștere fiind foarte modeste comparativ cu alte regiuni de dezvoltare. În ultimii ani, datorită finanțărilor din FNDRL, dar și cu suportul partenerilor de dezvoltare, a fost îmbunătățită infrastructura AAC existentă, cât și calitatea serviciilor de alimentare cu apă pentru circa 47 la sută din localitățile regiunii. Cu toate acestea, în continuare persistă diferențe semnificative în ceea ce privește starea infrastructurii AAC între mediul urban și cel rural.

La moment, toate localitățile urbane din RDN sunt conectate la rețea cu alimentare cu apă în proporție de 100%. Totuși, acest lucru nu înseamnă că nu mai există nevoi legate de extinderea și modernizarea rețelelor. Unele segmente ale rețelelor de distribuție nu mai pot fi renovate, acestea fiind subdezvoltate și necesitând înlocuire urgentă. În plus, unele stații de tratare a apei dispun de infrastructură uzată, iar capacitățile de epurare a apelor nu sunt suficiente pentru a asigura un nivel adecvat de protecție a mediului.

În ceea ce privește localitățile din mediul rural, doar 45% sunt conectate la serviciul public de alimentare cu apă. În profil teritorial această proporție variază între 10% (r-l Ocnița) și 73% (r-l Rîșcani). Aceste discrepanțe indică o nevoie majoră de investiții în dezvoltarea infrastructurii de apă în zonele rurale.

Ponderea totală a populației conectate la sistemul centralizat de alimentare cu apă a constituit 62,7% la nivelul anului 2023, fiind în creștere cu 12,3 puncte procentuale față de nivelul anului 2019.

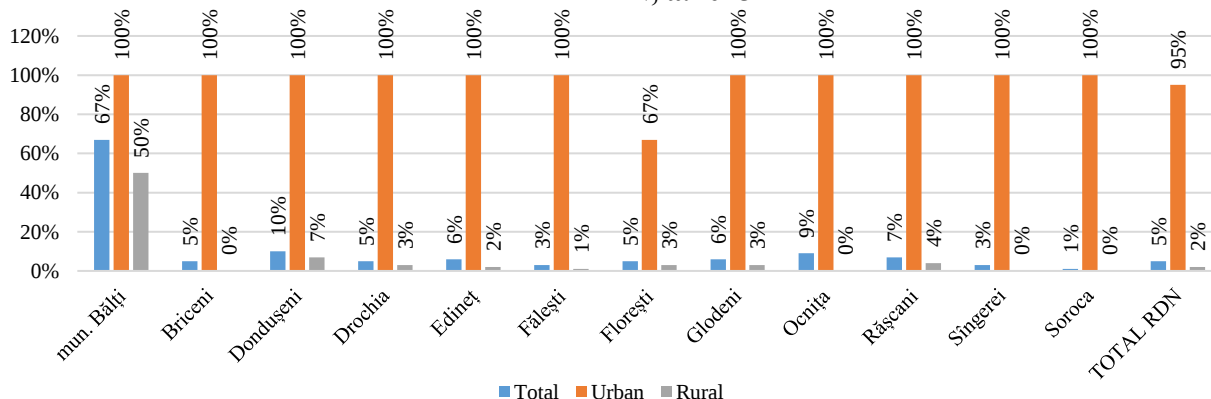
Figura 4. Rata de acoperire a localităților cu servicii publice de alimentare cu apă în RDN, anul 2023

Sursa de date: BNS, Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice

Nivelul de dezvoltare al sistemului de canalizare în RDN este mai redus decât al sistemului de aprovizionare cu apă și necesită investiții substanțiale pentru extinderea rețelelor de colectare, reabilitarea stațiilor de pompare a apelor uzate, precum și a stațiilor de epurare. Astfel, la nivelul anului 2023, 95% din localitățile urbane și doar 2% din localitățile rurale au avut sisteme centralizate de canalizare.

Figura 5. Rata de acoperire a localităților cu servicii publice de canalizare în RDN, a.2023

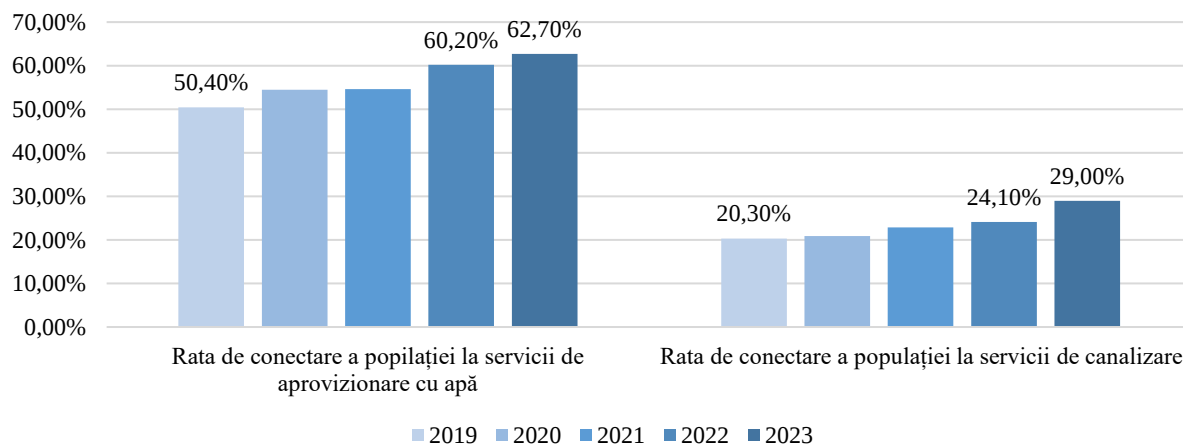
Sursa de date: BNS, Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice

Deși acoperirea serviciilor de canalizare în zonele urbane este aproape completă, situația în mediul rural este critică, cu valori aproape nule în majoritatea raioanelor precum Briceni, Ocnîța, Sîngerei și Soroca. Acest dezechilibru indică un deficit major în infrastructura de canalizare rurală din Regiunea de Dezvoltare Nord, ceea ce poate avea implicații negative asupra sănătății publice și a protecției mediului. Este evidentă nevoia de investiții semnificative pentru extinderea rețelelor de canalizare în satele din regiune.

Ponderea totală a populației conectate la sisteme de canalizare în RDN a constituit în anul 2023 – 29%, înregistrând o creștere cu 9 puncte procentuale în raport cu anul 2019.

Pentru următorii ani este necesar să ne concentrăm eforturile în continuare către sporirea accesului la servicii de alimentare cu apă și canalizare.

Figura 6. Populația conectată la serviciul public de AAC în RDN, %

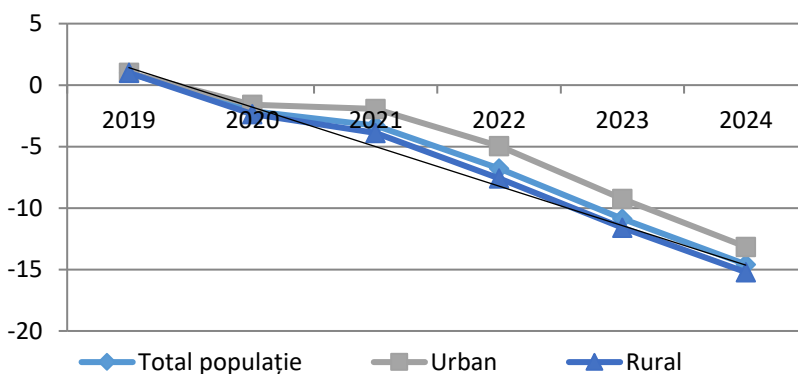
Sursa de date: BNS, Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice

2.5 Dezvoltarea interacțiunii urban-rural

RDN își menține caracterul predominant rural, reflectat de ponderea ridicată a populației din mediul rural (69% - a.2024). Totodată, regiunea se confruntă cu importante discrepante intra-regionale persistente între mediul urban și cel rural, manifestată prin diferențe semnificative care s-au accentuat din punct de vedere al evoluției populației, ratelor de ocupare, nivelului de venit, accesului la servicii de educație, sănătate, cultură. Prin urmare, sistemului de localități al RDN îi sunt caracteristice mai multe trăsături specifice:

1. *Disparități în evoluția și concentrarea populației.* Analizând evoluția populației pe medii de reședință, se observă, că atât populația urbană, cât și populația rurală înregistrează o evoluție negativă. Totuși populația în spațiul rural a cunoscut un trend de scădere mai accentuat (cu peste 15% în perioada 2019-2024), ca urmare a scăderii natalității și a creșterii migrației interne și externe.

Figura 7. Evoluția ratei de creștere a populației pe medii de reședință în RDN, 2020-2024 raportat la 2019 (%)

Sursa de date: Calculele autorilor în baza datelor BNS

În ceea ce privește densitatea populației regiunii, aceasta este concentrată cu precădere în zonele urbane. La nivel regional cel mai ridicat nivel al densității îl deține mun. Bălți, datorită menținerii ritmului de dezvoltare care a afectat în mod deosebit evoluția municipiului. Cel mai scăzut nivel al densității este în r-ul Dondușeni, aici fiind înregistrată și cea mai mare scădere a indicatorului respectiv. O tendință dominantă în ultimii ani constituie emigrarea populației din zonele rurale în zonele urbane, cu efecte negative asupra perspectivelor de dezvoltare economică a zonelor rurale. Lipsa locurilor de muncă și standardele scăzute de trai îi determină pe oameni, în special pe cei tineri,

să-și părăsească locul de trai. Cel mai mult sînt afectate de un sold negativ al migrației interne comunitățile din raioanele Soroca, Drochia, Fălești, Florești și Glodeni.

În contextul aprofundării tendințelor demografice negative, zonele predominant rurale înregistrează o rată relativ scăzută de ocupare, o rată înaltă a populației în vîrstă și un nivel scăzut al veniturilor.

2. *Diferențieri însemnate intra-regionale în materie de infrastructură* (accesul populației la serviciile de apă canalizare, infrastructură de transport și calitatea drumurilor, colectarea deșeurilor, conducte de gaze naturale, servicii de salubritate, acces la infrastructura de comunicații.). Starea infrastructurii variază considerabil de la zonele urbane la cele rurale, fapt ce creează numeroase impedimente și reduce accesul populației rurale la activități economice productive, limitând mobilitatea forței de muncă, cât și desfacerea produselor agricole în centrele urbane.

Infrastructura tehnico-edilitară din mediul rural necesită investiții masive în vederea asigurării unor condiții de trai minimale. Astfel, în ciuda unui progres înregistrat la nivel regional în ceea ce privește sectorul AAC, doar 45% din localitățile rurale sunt conectate la rețele de alimentare cu apă și numai 2% beneficiază de acces la rețele de canalizare.

Analiza situației actuale în RDN relevă și impactul acestor servicii asupra femeilor și bărbaților. Aceste diferențe semnificative afectează disproporționat femeile din mediul rural, care, potrivit Anchetei privind utilizarea timpului (BNS, 2019), alocă în medie cu 1,5-2 ore mai mult pe zi activităților neremunerate legate de întreținerea gospodăriei și de îngrijirea membrilor familiei, comparativ cu bărbații. Lipsa accesului constant la apă potabilă și servicii de canalizare adecvate amplifică aceste inegalități, reducând timpul disponibil pentru educație, activitate economică și implicare comunitară.

3. *Concentrarea teritorială a întreprinderilor.* Din perspectiva localizării întreprinderilor, constatăm, că mediul de afaceri este mai dezvoltat în orașe, acestea beneficiind de infrastructură mai bună, acces mai facil la forță de muncă calificată, servicii de suport pentru afaceri.

În contrast, zonele rurale înregistrează o densitate scăzută a întreprinderilor, cu o activitate economică dominată de microîntreprinderi, activități de subzistență sau sectoare cu valoare adăugată redusă (ex. agricultură neprocesată, comerț de bază). Această polarizare urban-rural are consecințe directe asupra atractivității investiționale a zonelor rurale și contribuie la o dinamică demografică negativă și migrația tinerilor către zonele urbane sau în afara țării.

4. *Localizarea redusă a unor servicii sociale în mediul rural.* În majoritatea cazurilor, serviciile precum asistența socială, cabinetele medicale, poliția, pompierii, bibliotecile, sălile de cultură, frizeriile, alimentarea publică sunt localizate cu precădere în mediul urban, locuitorii din mediul rural fiind nevoiți să parcurgă distanțe mari pentru a beneficia de acestea. De asemenea, localităților rurale și chiar orașelor mici din regiune le este caracteristică o insuficiență sau chiar lipsa spațiilor de cultură și agrement (parcuri, terenuri de sport, piețe, etc).

Lipsa infrastructurii sociale și culturale are un efect disproporționat asupra femeilor, copiilor și persoanelor vîrstnice, care depind într-o măsură mai mare de servicii publice locale precum centre medicale, grădinițe, transport public sau servicii de îngrijire. În mediul rural, femeile sunt cele care preiau în mod predominant responsabilitățile de îngrijire (a copiilor, persoanelor în vîrstă sau cu dizabilități), iar distanțele mari față de instituțiile de servicii amplifică timpul și costurile acestor activități neremunerate. Astfel, extinderea și descentralizarea serviciilor sociale – inclusiv prin

parteneriate intercomunitare – pot contribui nu doar la reducerea disparităților teritoriale, ci și la creșterea participării femeilor la activitatea economică și comunitară.

Astfel, lipsa investițiilor în mediul rural este determinată de mai mulți factori: infrastructură deficitară (transport, digitalizare, utilități), acces limitat la educație și formare profesională, absența unor ecosisteme antreprenoriale funcționale și, adesea, birocrăție excesivă sau lipsa sprijinului local pentru inițiativele private.

Această situație generează un cerc vicios: lipsa afacerilor descurajează investițiile și oportunitățile de angajare, ceea ce alimentează depopularea și reduce, în continuare, potențialul economic al acestor zone. Astfel, se accentuează decalajele teritoriale și se limitează coeziunea economică și socială între regiuni.

În acest context, este nevoie de asigurat o dezvoltare echilibrată, inclusivă și sustenabilă printr-o planificare teritorială coordonată între centrele urbane și centrele rurale cu impact asupra reducerii disparităților inter-regionale.

Modernizarea și dezvoltarea de mai departe a zonelor rurale depinde foarte mult de eficiența politicii naționale de regionalizare a serviciilor publice și de eforturile autorităților publice locale în fortificarea cooperării inter-comunitare.

Adoptarea unor măsuri care să sporească conectivitatea, cooperarea economică, schimbul de resurse și servicii, coeziunea teritorială și socială ar spori interacțiunea între zonele urbane și cele rurale.

Totodată, investițiile care vizează îmbunătățirea conectivității și a accesului la serviciile publice trebuie să integreze, în măsura posibilităților, utilizarea datelor dezagregate pe sexe, în vederea asigurării egalității de șanse și a unei dezvoltări teritoriale incluzive.

Rezultate generale în implementarea POR Nord 2022-2024

Indicatorii țintă asumați la nivelul RDN în perioada 2022-2024 au contribuit parțial la atingerea țințelor naționale stabilite în SNDR 2022-2028, fiind atinși în măsura corelată și dependentă de sursele financiare disponibile pentru realizarea intervențiilor planificate în domeniile prioritare.

În perioada 2022-2024 ADR Nord a implementat 36 proiecte în vederea realizării măsurilor și obiectivelor POR Nord, dintre care 29 proiecte repartizate pe prioritățile POR Nord și programele conexe, plus 7 proiecte de consolidare a capacităților și promovarea RDN. Dintre proiectele implementate, 24 au fost finanțate prin FNDRL, 5 finanțate de către UE prin intermediul GIZ, iar 7 proiecte „soft” au fost finanțate din sursele partenerilor de dezvoltare externi (surse UE, Guvernul Germaniei, Guvernul Poloniei, People in Need, PNUD).

Prin intermediul FNDRL, în perioada 2022-2024, pentru proiectele de dezvoltare regională au fost investite circa 258,3 milioane lei, iar indicatorii operaționali și de rezultat existenți demonstrează, că FNDRL este unul dintre cele mai eficiente fonduri publice din Republica Moldova. Totodată, din sursele UE, în această perioadă au fost investite circa 227,3 milioane lei.

Majoritatea proiectelor derulate în Regiunea de Dezvoltare Nord (RDN) între 2022 și 2024 s-au concentrat pe reabilitarea infrastructurii fizice, în special a sistemelor AAS, reflectând necesitățile regionale de investiții în acest domeniu, dar și pe proiecte de dezvoltare urbană.”

Pe lângă proiectele de infrastructură implementate, în perioada 2022-2024 la nivelul RDN au fost realizate mai multe activități care au contribuit la atingerea ȋntelor stabilite ȋn program:

1. A fost elaborat ȃi aprobat Programul Naȃional de accelerare a dezvoltării mun. Băȃȋi ȋn calitate de pol de dezvoltare pentru anii 2024-2028 (HG nr. 435/2024).
2. Au fost elaborate / actualizate 5 Programe de revitalizare urbană.
3. A fost elaborat ȃi aprobat „Studiul de specializare ȋnteligentă pentru Regiunea de Dezvoltare Nord a Republicii Moldova”.
4. Au fost create Unităȃile de Implementare a Programului Naȃional de dezvoltare a orașelor-poli (UIP).
5. Au fost realizate acȃiuni cheie de consolidare a capacităȃilor actorilor ȃi promovarea politicii de dezvoltare regională.

Datele relevante agregate pe RDN, publicate de către BNS, confirmă impactul pozitiv al politicii de dezvoltare regională, fie graȃie contribuȃiei directe a proiectelor realizate, fie ca măsurile externe sau indirecte asupra realizării ȋntelor impactului.

ȋn acest sens, s-a ȋnregistrat o dinamică pozitivă la majoritatea indicatorilor de impact stabiliȋi ȋn POR Nord 2022-2024 la nivelul RDN:

1. Rata de ocupare a populaȃiei a crescut de la 45% ȋn anul 2022 la 46% ȋn anul 2024 (creștere cu 1 punct procentual).
2. Accesul populaȃiei la servicii publice de alimentare cu apă a crescut de la 60% ȋn anul 2022 la circa 63% ȋn anul 2023 (creștere cu 3 puncte procentuale).
3. Accesul populaȃiei la servicii publice de canalizare au crescut de la 24% ȋn anul 2022 la 29% ȋn anul 2023 (creștere cu 5 puncte procentuale).
4. Coeficientul de implementare a proiectelor din DUP a crescut ȋn comparaȃie cu ciclul precedent (2016-2020) de la 44% la 77%.
5. Coeficientul de valorificare a resurselor planificate a crescut de la 50% la 75%.

Totodată, s-a redus contribuȃia RDN la crearea PIB naȃional de la 16% ȋn anul 2019 la 14% ȋn anul 2022 (unul dintre principalii factori cu impact negativ fiind pandemia Covid-19).

Totuș, progresele ȋnregistrate sunt ȋncă relativ mici, fiind necesară sporirea lor ȋn perioada următoare, pentru consolidarea unor tendinȃe durabile de dezvoltare echilibrată a teritoriului naȃional.

III. OBIECTIVELE PROGRAMULUI

Cadrul strategic propus pentru RDN a avut la bază direcȃiile strategice stabilite ȋn SNDR pentru perioada de programare 2022-2028, fiind adaptat ȃi ajustat necesităȃilor ȃi specificului regiunii. Astfel, obiectivele strategice ale programului urmează să contribuie la atingerea ȋntelor stabilite prin politica naȃională de dezvoltare regională 2022-2028.

Tabelul 3: Prezentarea schematică a viziunii ȃi obiectivelor strategice stabilite la nivelul RDN

VIZIUNEA STRATEGICĂ <i>Sprijinirea creșterii competitivității ȃi dezvoltării durabile a Regiunii de Dezvoltare Nord, ajustarea disparităȃilor ȃi creșterea calității vieȃii cetăȃenilor</i>
--

OBIECTIV GENERAL 1 Creșterea competitivității și ocupării forței de muncă a Regiunii de Dezvoltare Nord	OBIECTIV GENERAL 2 Sporirea coeziunii teritoriale și prevenirea excluziunii	OBIECTIV GENERAL 3 Îmbunătățirea mecanismelor și instrumentelor de implementare a politicii de dezvoltare regională
DIRECȚII PRIORITARE 1.1. Consolidarea rolului și funcțiilor orașelor în sporirea competitivității regiunii 1.2. Îmbunătățirea mediului antreprenorial în regiune 1.3. Promovarea specializării inteligente în regiune	DIRECȚII PRIORITARE 2.1. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare de bază la nivel regional 2.2. Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru afaceri 2.3. Sprijinirea procesului de adaptare a regiunii la schimbările climatice, prevenirea riscurilor și reziliența în fața dezastrelor	DIRECȚII PRIORITARE 3.1. Eficientizarea operațională a procesului de implementare a politicii de dezvoltare regională 3.2. Suport în consolidarea mecanismului de finanțare al proiectelor de dezvoltare regională 3.3. Dezvoltarea capacităților actorilor regionali în domeniile relevante politicii de dezvoltare regională

Viziunea strategică stabilită propune *creșterea competitivității și dezvoltări durabile a Regiunii de Dezvoltare Nord, ajustarea disparităților și creșterea calității vieții cetățenilor*, prin facilitarea dezvoltării zonelor urbane, valorificarea eficientă a potențialului de inovare, sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri și a condițiilor infrastructurale.

OBIECTIV GENERAL 1.

Creșterea competitivității și ocupării forței de muncă a Regiunii de Dezvoltare Nord

Economia RDN rămâne a fi slab dezvoltată și puțin competitivă în contextul național, accentuate fiind disparitățile între mun. Chișinău și celelalte regiuni de dezvoltare. Procesul de creștere economică este unul dezechilibrat din punct de vedere teritorial, concentrându-se preponderent în capitală, care atrage cea mai mare parte a investițiilor, a forței de muncă calificate și a activităților economice cu valoare adăugată înaltă. Aceste diferențe s-au accentuat pe parcursul ultimilor ani, evoluând constant în favoarea capitalei, care generează aproximativ 62% din PIB-ul național.

Printre principalii factori care determină ritmul lent de creștere economică al RDN se numără: competitivitatea scăzută a mediului de afaceri, nivelul redus al investițiilor publice și private, precum și gradul limitat al activităților economice cu valoare adăugată ridicată. Totodată, atractivitatea redusă a zonelor urbane din regiune, cauzată de accesul limitat la servicii moderne, infrastructură urbană deficitară și oportunități restrânse de ocupare a forței de muncă, contribuie la migrarea populației active către municipiul Chișinău sau în afara țării, afectând negativ potențialul de dezvoltare pe termen lung al regiunii.

Prin urmare, acest obiectiv urmărește crearea unui mediu favorabil investițiilor, inovării și ocupării forței de muncă, cu accent pe reducerea disparităților teritoriale și de gen, pe accesul echitabil la infrastructură și servicii publice, precum și pe consolidarea coeziunii sociale la nivelul regiunii.

În implementarea acestui obiectiv programul va susține stimularea specializării inteligente în regiune, prin concentrarea eforturilor și investițiilor de dezvoltare asupra unor domenii-cheie în care Regiunea de Dezvoltare Nord deține avantaje competitive — bazate pe performanțe economice demonstrate, resurse disponibile și forță de muncă calificată.

Alte elemente esențiale al acestui obiectiv îl reprezintă sprijinirea dezvoltării întreprinderilor din sectoarele competitive la nivel regional, precum și facilitarea dezvoltării socio-economice a orașelor din regiune, în calitate de centre importante pentru creșterea competitivității regionale.

Direcția prioritară 1.1

Consolidarea rolului și funcțiilor orașelor în sporirea competitivității regiunii

Intervențiile aferente acestei direcții vor fi axate pe următoarele trei măsuri:

- Accelerarea dezvoltării mun. Bălți în calitate de pol de dezvoltare;
- Dezvoltarea orașelor – poli de creștere din RDN;
- Revitalizare orașelor mici și dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice.

În implementarea măsurilor aferente Direcției prioritare 1.1 se va urmări aplicarea principiilor planificării urbane prin integrarea unei perspective echitabile și incluzive în procesele de modernizare și dezvoltare a orașelor din Regiunea de Dezvoltare Nord. Intervențiile în dezvoltarea orașelor vor promova designul prietenos, sigur și accesibil pentru toate categoriile sociale, contribuind la crearea unor centre urbane moderne, echitabile și atractive pentru locuitori, antreprenori și vizitatori, precum și la valorificarea integrală a potențialului uman și economic al regiunii.

Accelerarea dezvoltării mun. Bălți în calitate de pol de dezvoltare

Dezvoltarea mun. Bălți, în calitate de al doilea centru urban al țării și unicului oraș cu statut de municipiu de rangul întâi, constituie o prioritate strategică națională prin realizarea obiectivelor Programului național de accelerare a dezvoltării mun. Bălți, urmând să contribuie substanțial la reducerea tendințelor actuale de supra-concentrare a resurselor în mun. Chișinău în detrimentul restului teritoriului național.

Prin Programul național de accelerare a dezvoltării mun. Bălți se urmărește consolidarea rolului mun. Bălți în calitate de pol de dezvoltare și al doilea centru urban al țării, atractiv pentru locuitori, antreprenori și vizitatori, care generează creștere economică, bunăstare și ocupare a forței de muncă.

În acest sens, eforturile se vor axa pe următoarele 3 obiective specifice, care vor urmări, în principal, depășirea curențelor majore în ceea ce privește corespunderea mun. Bălți față de criteriile de bază înaintate de cadrul legal față de municipii de rangul întâi și orașe - poli de dezvoltare:

- 1: Modernizarea urbanistică și dezvoltarea infrastructurii de servicii și utilități publice
- 2: Îmbunătățirea mobilității urbane și a calității infrastructurii de acces naționale și internaționale
- 3: Susținerea unei creșteri economice inteligente, bazate pe avantajele competitive regionale.

Dezvoltarea orașelor — poli de creștere din RDN

Demarată prin Programul național de dezvoltare a orașelor-poli de creștere în Republica Moldova pentru anii 2021-2027, politica polilor de creștere în RM și-a propus să sprijine accelerarea creșterii economice a centrelor urbane, crearea de locuri de muncă cu impact asupra dezvoltării orașelor mici și mijlocii, precum și zonelor rurale adiacente polilor.

În acest context, implementarea acțiunilor pentru această măsură în continuare se va axa pe susținerea municipiilor Edineț și Soroca în vederea implementării Programului național de dezvoltare a orașelor-poli de creștere prin următoarele direcții:

- **Îmbunătățirea mobilității și calității infrastructurii de acces**, precum și **consolidarea legăturilor** acestora cu zonele înconjurătoare;
- **Dezvoltarea și echiparea infrastructurilor și serviciilor de suport economic** în vederea stimulării competitivității;
- **Sprijinirea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii** prin crearea de infrastructuri și servicii de suport, promovarea inovației, digitalizării și specializării inteligente, etc.);
- **Revitalizarea urbană și dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice** pentru creșterea atractivității și calității vieții în mediul urban;
- **Modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare** și extinderea rețelelor de **utilități publice**.

Evident, aceste intervenții presupun un efort financiar, care depășește cu mult capacitatea bugetelor locale și nu vor putea fi realizate fără un sprijin consistent din partea autorităților publice centrale și al donatorilor. Intervențiile propuse în municipiile Edineț și Soroca vor fi orientate spre îmbunătățirea accesului egal la infrastructură, servicii și oportunități economice, ținând cont de nevoile specifice ale grupurilor vulnerabile, inclusiv ale femeilor din mediul urban și rural adiacent.

Revitalizare orașelor mici și dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice

Majoritatea orașelor din RDN se confruntă cu probleme semnificative legate de spații nevalorificate și degradate, cartiere de blocuri locative care nu au fost renovate substanțial de la darea acestora în folosință, infrastructura învechită sau uneori inexistentă în unele zone, spații verzi insuficiente precum și alte probleme de ordin socio-economic, urbanistic și de amenajare a teritoriului. Prin urmare, intervențiile aferente acestei măsuri vor fi direcționate către soluționarea principalelor probleme care împiedică dezvoltarea armonioasă și sustenabilă ale orașelor din regiune.

Implementarea acțiunilor aferente acestei măsuri se va realiza prin intermediul Programelor de Revitalizare Urbană, care au drept scop îmbunătățirea calității vieții locuitorilor și diminuarea discrepanțelor de dezvoltare dintre diferitele zone ale orașelor. În prezent, 11 orașe din RDN au elaborate Programe de Revitalizare Urbană, fiecare propunând soluții de revitalizare urbană în funcție de nevoile specifice ale orașelor și de nevoile specifice ale grupurilor vulnerabile în toată diversitatea lor. Proiectele de modernizare a infrastructurii urbane vor integra standarde de siguranță și accesibilitate universală, prin îmbunătățirea iluminatului stradal, a mobilității pietonale, a transportului public și a spațiilor publice, contribuind astfel la creșterea confortului, securității și participării sociale a femeilor, copiilor și persoanelor vârstnice.

Printre direcțiile de intervenție propuse în cadrul acestor programe se regăsesc:

- Amenajarea și modernizarea spațiilor publice care sporesc siguranța și calitatea vieții locuitorilor (parcuri, zone de agrement, zone pietonale, alei);

- Amenajarea stațiilor/parcărilor;
- Modernizarea/extinderea iluminatului stradal;
- Crearea de infrastructură socială și comunitară (complexe sportive multifuncționale, spații pentru tineret, servicii sociale, etc);
- Renovarea instituțiilor preșcolare/școlare, etc.
- Refuncționalizarea clădirilor degradate pentru uz comunitar sau economic;
- Promovarea incluziunii sociale și a coeziunii în comunitățile marginalizate.

Prin aceste intervenții, procesul de revitalizare urbană va contribui la îmbunătățirea condițiilor de trai, calității mediului și a climatului social, dar și consolidarea economiilor locale.

Direcția prioritară 1.2

Îmbunătățirea mediului antreprenorial în regiune

Un vector important în stimularea competitivității și spiritului inovator în economie îl reprezintă antreprenoriatul. Deși IMM-urile constituie structura de bază a economiei regionale (circa 99% din total întreprinderi), totuși acest sector rămâne a fi insuficient de dezvoltat, din punct de vedere al culturii antreprenoriale, cu impact negativ asupra competitivității economiei regionale. În aceste condiții, RDN are nevoie de cât mai muți antreprenori, capabili să genereze noi idei de afaceri și să înființeze noi întreprinderi orientate spre activități de inovare în scopul stimulării creșterii economice și ocupării forței de muncă.

Prin urmare, o prioritate de bază pentru regiune constituie îmbunătățirea culturii antreprenoriale în vederea creșterii abilităților persoanelor de a materializa și dezvolta ideile de afaceri. În acest sens, intervențiile pentru măsura respectivă vor fi concentrate pe două direcții de bază: dezvoltarea antreprenoriatului și sporirea atractivității turistice în regiune.

Dezvoltarea mediului antreprenorial:

1. Facilitarea dezvoltării și îmbunătățirii de abilități și competențe antreprenoriale.
2. Promovarea culturii antreprenoriale și inovative prin diverse programe de formare continuă.
3. Organizarea diverselor activități de promovare a regiunii: forumuri economice, conferințe internaționale, mese rotunde, festivaluri specializate etc.

Sporirea atractivității turistice

1. Crearea, reabilitarea și extinderea infrastructurii de agrement.
2. Reabilitarea și modernizarea drumurilor de acces și a infrastructurii aferente către obiectivele turistice de importanță regională și națională.
3. Amenajarea obiectivelor turistice naturale și antropice de utilitate publică.

Direcția prioritară 1.3

Promovarea specializării inteligente în regiune

Această direcție este axată pe sprijinirea sectoarelor cheie cu potențial de specializare inteligentă din RDN având ca scop stimularea creșterii economice prin sporirea gradului regional de cercetare, dezvoltare tehnologică, inovare și antreprenoriat.

În acest context, la nivelul RDN au fost identificate trei domenii de specializare inteligentă, cu un potențial semnificativ de dezvoltare și competitivitate regională:

1. **Agricultura și procesarea produselor agricole** – cu accent pe tehnologii moderne, lanțuri valorice și produse cu valoare adăugată;
2. **Fabricarea confecțiilor, încălțămintei și articolelor din piele și textile** – un sector tradițional cu potențial de modernizare și extindere pe piețe externe;
3. **Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente** – cu perspective de integrare a inovației și digitalizării în procesele de producție.

Un avantaj important pentru promovarea specializării inteligente în RDN constituie existența unei infrastructuri de suport pentru activitățile de cercetare și dezvoltare tehnologică destul de variată, care include universități, instituții de cercetare, precum și structuri de sprijin pentru mediul de afaceri.

Prin urmare, acțiunile viitoare în cadrul acestei direcții vor fi orientate către analiza nevoilor pe care le are mediul de afaceri în ceea ce privește transferul tehnologic, ca parte integrantă a procesului de descoperire antreprenorială. Activitatea va fi coordonată de către ADR Nord într-un parteneriat extins cu actorii relevanți din mediu academic, instituții de cercetare, Camera de comerț și industrie, entități de transfer tehnologic și reprezentanți ai mediului de afaceri, în vederea consolidării ecosistemului regional de inovare și specializare inteligentă.

Alături de această activitate, acțiunile vor viza și alte aspecte esențiale pentru specializarea inteligentă:

1. Consolidarea cooperării dintre mediul academic, sectorul privat, și instituțiile de cercetare în vederea facilitării schimbului de cunoștințe și transferului tehnologic.
2. Promovarea specializării inteligente în regiune (organizarea de mese-rotunde, campanii de conștientizare).
3. Încurajarea inițiativelor antreprenoriale inovative prin programe de mentorat și acces la finanțare pentru startup-uri din domeniile de specializare inteligentă.
4. Sprijinirea dezvoltării competențelor profesionale în domenii cheie, în acord cu cerințele pieței muncii și ale sectoarelor prioritare.

OBIECTIV GENERAL 2.

Sporirea coeziunii teritoriale și prevenirea excluziunii

RDN nu este o regiune omogenă, iar principalele problemele de coeziune teritorială sunt datorate disparităților care există între mediul urban și cel rural. De evoluții pozitive nu beneficiază în egală măsură toate localitățile și toate categoriile de populație în regiune. Decalaje semnificative între mediul urban și cel rural se înregistrează în materie de investiții, productivitate, ocupare, infrastructură, demografie și alte limitări și constrângeri de ordin social. O pondere semnificativă a forței de muncă în localitățile rurale este concentrată în sectoare cu productivitate scăzută cu un nivel relativ mic al salariilor, ceea ce are un impact negativ asupra coeziunii sociale.

De asemenea o problemă a dezvoltării sistemului de localități urbane și rurale în RDN este capacitatea administrativă și financiară scăzută a autorităților publice locale de a genera și implementa politici locale eficiente de dezvoltare.

În acest context, elementul cheie al acestui obiectiv îl constituie creșterea coeziunii teritoriale și diminuarea disparițiilor intra-regionale prin dezvoltarea echilibrată a zonelor urbane și rurale. Accentul va fi pus pe sprijinirea și asigurarea accesului populației la servicii publice calitative prin

dezvoltarea și extinderea infrastructurii de alimentare cu apă și canalizare, pe promovarea ocupării și sprijinirea mobilității forței de muncă, sporirea eficienței energetice.

Abordarea acestor probleme ar contribui la îmbunătățirea calității vieții din spațiul rural și reducerea disparităților de dezvoltare economică și socială față de mediul urban, ceea ce va conduce la asigurarea unei dezvoltări regionale echilibrate în RDN.

Direcția prioritară 2.1

Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare de bază la nivel regional

Gradul relativ scăzut de racordare a gospodăriilor la sisteme de alimentare cu apă, sisteme de canalizare și tratare a apelor uzate, în special în zonele rurale, continuă să fie o provocare majoră pentru RDN. Deși infrastructura de AAC s-a extins în mod constant până în prezent, totuși în continuare există probleme ce nu și-au găsit rezolvarea și care trebuie soluționate în perioada următoare.

În ultimii cinci ani RDN a înregistrat progrese limitate în ceea ce privește îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare, înregistrând cea mai modestă dinamică comparativ cu alte regiuni de dezvoltare (după nivelul de acces al populației la apeduct, RDN a atins în anul 2023 nivelul de 62,7%, plasându-se sub media națională).

În acest context, în continuare este nevoie de un efort investițional important și acțiuni integrate pentru extinderea și îmbunătățirea infrastructurii de apă și canalizare prin:

1. Sprijinirea dezvoltării sistemului aprovizionării cu apă, canalizare și tratarea apelor uzate prin promovarea regionalizării și cooperării intercomunitare (intervenții pentru arii cu impact de minimum 20 mii locuitori).
2. Sprijinirea transformării graduale a operatorilor de utilități publice din orașele – centre raionale în operatori regionali care vor acoperi cu servicii și localitățile rurale proxime, aflate într-o rază de 5-30 kilometri depărtare (Legea nr. 303/2013).

Direcția prioritară 2.2

Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru afaceri

Elementul cheie al acestei direcții reprezintă crearea de noi structuri regionale și locale de sprijinire pentru mediul de afaceri, precum și modernizarea și extinderea celor existente având ca obiectiv principal atragerea investițiilor, revigorarea și dezvoltarea economiilor locale și regionale. Astfel, un accent sporit va fi pus pe următoarele direcțiile prioritare:

- a) Extinderea și diversificarea infrastructurii existente de sprijin pentru dezvoltarea afacerilor prin înființarea incubatoare de afaceri, centre de inovare tehnologică, centre de business, piețe agroalimentare, etc.
- b) Sprijinirea dotării cu infrastructură tehnico-edilitară a Parcurilor Industriale și a sub-Zonelor Economice Libere în vederea valorificării potențialului investițional al acestora.

Direcția prioritară 2.3

Sprijinirea procesului de adaptare a regiunii la schimbările climatice, prevenirea riscurilor și reziliența în fața dezastrelor

Direcția respectivă va pune accentul pe sprijinirea eficienței energetice și pe extinderea utilizării energiei din surse regenerabile în infrastructura publică, inclusiv în clădirile publice. Prin promovarea investițiilor în eficiența energetică se urmărește reducerea consumului de energie în clădirile publice, precum și asigurarea unui confort termic sporit pentru utilizatori.

Creșterea performanței energetice a clădirilor va conduce la importante economii de energie și reducerea gazelor cu efect de seră, contribuind astfel în mare măsură la dezvoltarea unei regiuni mai ecologice și mai prietenoase cu mediul.

De asemenea, această direcție urmărește sporirea nivelului de conștientizare și promovarea beneficiilor utilizării surselor de energie regenerabile în rândul autorităților publice și al comunităților locale.

OBIECTIV GENERAL 3.

Îmbunătățirea mecanismelor și instrumentelor de implementare a politicii de dezvoltare regională

Scopul obiectivului este de a eficientiza procesul de implementare a politicii de dezvoltare regională, prin **crearea, îmbunătățirea și ajustarea** mecanismelor și a unui cadru instituțional corelat cu realitățile și necesitățile regionale, care să sprijine atingerea obiectivelor regionale de dezvoltare.

În acest sens acțiunile vor fi orientate spre:

- Sprijinirea îmbunătățirii mecanismului de finanțare a proiectelor în domeniul dezvoltării regionale;
- Îmbunătățirea instrumentelor de monitorizare și evaluare a politicii și proiectelor de dezvoltare regională;
- Consolidarea capacităților tuturor actorilor regionali în domeniile aferente politicii de dezvoltare regională.

Este de menționat, că realizarea acestui obiectiv necesită consolidarea cooperării între toți actorii instituționali implicați în procesul dezvoltării regionale, astfel încât să fie asigurată o abordare unică și integrată de planificare, coordonare și evaluare a investițiilor publice sectoriale direcționate spre dezvoltarea regiunilor. Acest fapt presupune o comunicare și colaborare eficientă între ministere pentru conjugarea eforturilor comune necesare implementării proiectelor de dezvoltare regională. Este vorba de o politică de dezvoltare regională cu o abordare intersectorială care să contribuie la dezvoltarea obiectivelor din alte strategii.

Direcția prioritară 3.1

Eficientizarea operațională a procesului de implementare a politicii de dezvoltare regională

Scopul acestei direcții constă în eficientizarea procesului de implementare a politicii de dezvoltare regională. În acest sens, în perioada de programare anterioară (2022-2024) au fost întreprinse unele acțiuni pentru îmbunătățirea cadrului instituțional al politicii de dezvoltare regională și implementării unor instrumente moderne de planificare și monitorizare a proiectelor.

Astfel, în anul 2024, a fost modificată componența Consiliului Regional de Dezvoltare (CRD), în vederea asigurării unei reprezentativități mai echilibrate a mediului de afaceri și societății civile.

Această modificare a avut drept scop consolidarea rolului CRD ca principal factor decizional la nivel regional, capabil să contribuie la definirea priorităților de dezvoltare regională.

La fel, în anul 2024 a fost pus în aplicare SI GPPDRL, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 758/2024 cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Sistemului informațional pentru gestionarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală. Această platformă este binevenită în contextul digitalizării instituțiilor publice și al orientării spre optimizarea, sistematizarea și monitorizarea bazată pe rezultate, dar care urmează a fi consolidată și dezvoltată în timp, prin asigurarea resurselor financiare necesare, instruirea continuă a utilizatorilor și perfecționarea treptată a funcționalităților. Pe parcursul anului 2024, platforma a fost testată în cadrul apelului competitiv și al apelurilor pe listă lansate, asigurând depunerea și evaluarea notelor conceptuale și a cererilor de finanțare prin intermediul sistemului.

În continuare, pentru sporirea eficienței intervențiilor publice și asigurarea unei mai bune coordonări între nivelul central și cel regional în procesul de dezvoltare regională, accentul va fi pus pe două direcții majore

1. *Sprijinirea îmbunătățirii cadrului instituțional al politicii de dezvoltare regională*, prin consolidarea capacității administrative a autorităților implicate, precum și prin stimularea cooperării interinstituționale și interregionale.

2. *Eficientizarea procesului de monitorizare și evaluare a politicii și proiectelor de dezvoltare regională*. În acest scop activitățile vor fi orientate spre realizarea următoarelor aspecte:

- a) Actualizarea continuă a bazei de date regionale, prin colectarea, verificarea și integrarea periodică a datelor dezagregate după sex, vârstă și medii, relevante pentru dezvoltarea regională.
- b) Monitorizarea proiectelor în SI GPPDRL, prin introducerea informațiilor necesare la toate etapele de implementare al acestora din RDN, în conformitate cu prevederile HG nr. 758/2024. Aceste procese vor permite stocarea indicatorilor regionali obținuți din implementarea proiectelor, centralizarea informației privind impactul regional al proiectelor implementate, precum și monitorizarea atingerii rezultatelor vizate, la care vor avea acces MIDR, ADR-urile, ONDRL și alte entități publice, în funcție de rolul lor în sistem.
- c) utilizarea sistemului geospațial GIS.

În procesul de consolidare a capacităților instituționale, se va urmări integrarea principiilor egalității de gen în guvernanta regională, prin asigurarea unei participări echilibrate a femeilor și bărbaților în structurile de decizie ale ADR Nord, CRD și grupurile de lucru tematice.

Direcția prioritară 3.2

Sprijinirea consolidării mecanismului de finanțare al proiectelor de dezvoltare regională

Pentru realizarea acestei direcții, acțiunile vor fi orientate către următoarele măsuri:

- **Atragerea investițiilor în regiune** prin participarea la diferite programe și proiecte naționale și internaționale, cu excepția celor finanțate din FNDRL
- **Sporirea gradului de cooperare regională și transfrontalieră** prin participarea la diferite programe transfrontaliere și transnaționale, în vederea valorificării potențialului de dezvoltare comună și a schimbului de bune practici.

Cooperarea regională și transfrontalieră servește drept platformă de abordare a provocărilor și nevoilor comune în domenii specifice, aplicabile în aria programelor și strategiilor, unde actorii naționali, regionali și locali vin să le enunțe și să contribuie la rezolvarea lor prin proiecte comune transnaționale și transfrontaliere, cu rezultate tangibile.

În acest sens, Republica Moldova, respectiv entitățile publice RDN sunt eligibile de a participa la următoarele programe: Programul Interreg Regiunea Dunării, Programul Interreg NEXT Bazinul Mării Negre, Programul Interreg NEXT România-Republica Moldova, Programul Interreg Europe și URBACT.

Totodată, există și alte oportunități de finanțare cum ar fi: Rețeaua Enterprise Europe, Programul Cosme, Programul Europa Creativă, Orizont Europa, etc.

Direcția prioritară 3.3

Dezvoltarea capacităților actorilor regionali în domeniile relevante politicii de dezvoltare regională

Un aspect important pentru îmbunătățirea politicii de dezvoltare regională îl reprezintă consolidarea abilităților și capacităților tuturor actorilor regionali. În acest sens, intervențiile aferente acestei direcții prioritare vor fi orientate către următoarele acțiuni:

1. Identificarea necesităților de instruire ale actorilor implicați în procesul de dezvoltare regională, cu precădere APL-le din regiune, membri CRD Nord, specialiști din cadrul ADR Nord, precum și alți actori regionali.
2. Facilitarea participării actorilor regionali în diverse programe de formare și instruire profesională, în vederea creșterii competențelor acestora.
3. Acordarea asistenței tehnice actorilor regionali din RDN în diferite domenii aferente politicii de dezvoltare regională, cum ar fi elaborarea de proiecte, planificarea strategică, atragerea finanțărilor, managementul investițiilor, monitorizarea și evaluarea, etc.

Accesul la finanțare este determinat în mare măsură de nivelul de pregătire și capacitatea administrațiilor publice locale de a elabora și implementa proiecte investiționale viabile și sustenabile.

IV. IMPACT

Indicatorii țintă asumați la nivel regional vor contribui la atingerea țăntelor naționale stabilite în SNDR 2022-2028.

Indicatori de impact:

Obiective generale:	Indicatori de impact
1. Creșterea competitivității și ocupării forței de muncă a regiunilor	✓ Creșterea ponderii PIBR a RDN de la 14,4% până la 16% în anul 2028
2. Sporirea coeziunii teritoriale și prevenirea excluziunii	✓ Creșterea ratei de ocupare a populației – minim 47% în anul 2028 ✓ Sporirea accesului populației la servicii publice de apeduct din surse sigure de apă – minim 70% în anul 2028

	✓ Sporirea accesului populației la servicii publice de canalizare – minim 35% în anul 2028
3. Îmbunătățirea mecanismelor și instrumentelor de coordonare și implementare a politicii naționale de dezvoltare regională	✓ Creșterea coeficientului de implementare a proiectelor din DUP, în comparație cu ciclul precedent (2022-2024) de la 77% la minimum 80% în perioada 2025-2028 ✓ Creșterea coeficientului de valorificare a resurselor planificate de la cca 75% la minimum 85% în anul 2028

Indicatori de rezultat:

Obiectiv General 1: Creșterea competitivității și ocupării forței de muncă a Regiunii de Dezvoltare Nord

Direcții prioritare	Indicator	Valoarea de referință, 2024	Valoarea țintă, 2028
1.1. Consolidarea rolurilor și funcțiilor orașelor în sporirea competitivității regiunii	<i>Accelerarea dezvoltării mun. Bălți în calitate de pol de dezvoltare</i>		
	Drumuri locale reabilite / construite	46% din străzi sunt asfaltate	87 km drumuri reabilite capital 33 km drumuri construite
	Sporirea accesului populației la servicii centralizate de apeduct, %	73%	80%
	Sporirea accesului populației la servicii centralizate de canalizare, %	70%	75%
	Existența în mun. Bălți a unei zone de recreere funcțională de importanță națională	0	1 centru civic modernizat
	Existența în mun. Bălți a unei Stații de Epurare a Apelor Uzate funcționale, dotată cu treptele mecanică, biologică și terțiară de tratare, unități	0	1 studiu de fezabilitate elaborat
	Existența în mun. Bălți a unei infrastructuri de suport pentru afaceri funcțională, unități	0	1 piață agricolă funcțională
	Existența în mun. Bălți a unei infrastructuri culturale restaurate, unități	0	2 monumente de importanță națională restaurat
	Existența în mun. Bălți a unui centru civic urban de calitate, bine amenajat și reprezentativ pentru al doilea centru urban al țării și un pol de dezvoltare	0	1

	Creșterea salariului mediu, lei	10.908,9 lei (2023) 89% din media națională	≥ media națională
Dezvoltarea orașelor — poli de creștere din RDN (Edineț și Soroca) (în baza Programului Național de dezvoltare a orașelor – poli de creștere)			
Edineț			
	Drumuri locale modernizate, km	15 km de drumuri locale modernizate	Minim 9 km de drumuri locale modernizate – a.2027
	Existența în mun. Edineț a unei infrastructuri sociale funcționale (complexe sportive multifuncționale și zone de recreere de importanță regională), unități	0	1 complex sportiv existent
	Creșterea ratei de acoperire cu servicii de canalizare, %	51%	70%
	Existența în mun. Edineț a unei Stații de Epurare a Apelor Uzate care ar corespunde cerințelor normative și de eficacitate, unități	0	1
	Existența în mun. Edineț a unei infrastructuri de suport pentru afaceri funcțională, unități	0	1 piață agricolă funcțională 1 hală industrialaă creată
	Creșterea salariului mediu, lei	5,139 lei (2019) 71% din media națională	≥ media națională
Soroca			
	Drumuri locale modernizate, km	20 km de drumuri locale modernizate	Minim 16,5 km de drumuri locale modernizate – a.2027
	Dotarea serviciului local de transport public urban cu unități de transport noi, unități	54	Minim 24 unități de transport noi
	Existența în mun. Soroca a unei infrastructuri sociale funcționale (complexe sportive multifuncționale și	0	1 complex sportiv existent

	zone de recreere de importanță regională), unități		
	Creșterea ratei de acoperire cu servicii de canalizare, %	58%	70%
	Existența în mun. Soroca a unei Stații de Epurare a Apelor Uzate care ar corespunde cerințelor normative și de eficacitate, unități	0	1
	Creșterea salariului mediu	9,323 lei 76% din media națională	≥ media națională
	Revitalizare orașelor mici și dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice		
	Programe de revitalizare a orașelor elaborate/actualizate	11 unități	Minim +2 PRU elaborate /actualizate
	Dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice din zonele de revitalizare	0	Minim 8 zone revitalizate
1.2. Îmbunătățirea mediului antreprenorial în regiune	Creșterea PIB/locuitor în regiune (prețuri curente)	57,5 mii lei (a.2022)	-
	Creșterea numărul de întreprinderi la 1000 locuitori în regiuni	12,8 IMM/1000 locuitori – a.2023	-
	Creșterea ponderii producției industriale livrate la export, %	50,2% a.2023	-
1.3. Promovarea specializării inteligente în regiune	Număr parteneriate facilitate	0	Minim 1
	Număr evenimente organizate	0	Minim 3
	Proiecte de cooperare legate de procese, produse, transfer de tehnologii noi cu implicarea IMM-urilor	0	Minim 1 proiect

Obiectiv General 2: Sporirea coeziunii teritoriale și prevenirea excluziunii

Direcții prioritare	Indicator	Valoarea de referință 2024	Valoarea țintă 2028
2.1. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare de bază la nivel regional	Creșterea numărului populației conectate la sistemul de aprovizionare cu apă	426,7 mii pers. - a.2023	Creștere cu minim 166 mii pers.
	Creșterea numărului populației cu acces la servicii publice de canalizare	197,5 mii pers. - a.2023	Creștere cu minim 113 mii pers.
	Număr de micro-regionalizări a operatorilor de utilități publice din orașele – centre raionale	0	Minim 1
	Creșterea ratei de ocupare în regiune	45,9% - a.2024	-
	Locuri de muncă nou create în structuri suport pentru afaceri	-	1000 unități

2.2. Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru afaceri	Creșterea nivelului salariului mediu în regiune	9 486,5 lei – a.2023	≥ media națională
	Infrastructuri de sprijin a afacerilor create/modernizate	0	Minim 2
2.3. Sprijinirea procesului de adaptare a regiunii la schimbările climatice, prevenirea riscurilor și reziliența în fața dezastrelor	Eficientizarea energetică a clădirilor publice prin măsuri de eficiență energetică, unități	0	Minim 1

Obiectiv general 3: Îmbunătățirea mecanismelor și instrumentelor de implementare a politicii de dezvoltare regională

Direcții prioritare	Indicator	Valoarea de referință 2024	Valoarea țintă 2028
3.1. Eficientizarea operațională a procesului de implementare a politicii de dezvoltare regională	Documente de programare elaborate / actualizate	1	Minim 5 documente
	Creșterea ratei de participare a membrilor CRD Nord	83% - a.2024	Minim 85%
	Activități / programe de eficientizare și digitalizare a proceselor realizate	-	Minim 1
3.2. Sprijinirea consolidării mecanismului de finanțare al proiectelor de dezvoltare regională	% de cofinanțare a proiectelor de dezvoltare regională		
	% entităților de drept privat în rândul aplicanților și a partenerilor în implementarea proiectelor de dezvoltare regională		
	Proiecte implementate de actorii regionali în zona transfrontalieră		
3.3. Dezvoltarea capacităților actorilor regionali în domeniile relevante politicii de dezvoltare regională	Număr persoane participante la instruirii		
	Număr proiecte depuse de către aplicanți spre finanțare din FNDRL		

Programul Operațional Regional este elaborat în concordanță cu obiectivele SNDR și totodată se bazează pe necesitățile de dezvoltare a RDN. Totodată, măsurile de intervenție vizează atât Programele și fondurile naționale precum și cele oferite de donatorii și parteneri de dezvoltare.

Obiective generale	OBIECTIV GENERAL 1 Creșterea competitivității și ocupării forței de muncă a Regiunii de Dezvoltare Nord	OBIECTIV GENERAL 2 Sporirea coeziunii teritoriale și prevenirea excluziunii	OBIECTIV GENERAL 3 Îmbunătățirea mecanismelor și instrumentelor de implementare a politicii de dezvoltare regională
---------------------------	---	---	---

Programe finanțate din FNDRL	Programul Operațional Regional Nord Documentul Unic de Program		Mijloacele FNDRL destinate operaționalizării politicii de dezvoltare regională
Programe naționale finanțate din alte surse decât FNDRL	1. Program Național de accelerare a dezvoltării mun. Bălți în calitate de pol de dezvoltare pentru anii 2024-2028 2. Programul Național de Dezvoltare a orașelor –poli de creștere în Republica Moldova pentru anii 2021-2027 3. Programe de suport pentru IMM implementate de ODA: ✓ Programul de Ecologizare a Întreprinderilor Mici și Mijlocii ✓ Programul de creștere a competitivității producătorilor locali și integrare în lanțurile valorice ✓ Programul de susținere a inovațiilor digitale și startup-urilor tehnologice ✓ Program Guvernamental pentru susținerea antreprenorilor ✓ Programul de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+2” ✓ Programul de Susținere a Antreprenoriatului Feminin ✓ Programul de sprijin al micilor producători ✓ Dezvoltarea IMM în domeniul turismului ✓ Start pentru Tineri ✓ Programul de Retechnologizare și eficiență energetică a întreprinderilor mici și mijlocii ✓ Programul de transformare digitală a întreprinderilor mici și mijlocii ✓ Fondul de garantare a creditelor 4. UCIP-IFAD, Proiectul de reziliență rurală	1. Programul național de subvenții în avans pentru dezvoltarea rurală (FNDAMR) 2. Programul național de subvenții în avans pentru startup-uri (FNDAMR) 3. Programul (Proiectul BERD/BEI „Deșeuri solide în Republica Moldova” 4. Fondul de Eficiență Energetică 5. „FACEM Investiții BGK” (ODA) 6. Programul de Vouchere pentru Electrocasnice 7. UCIPE - Unitatea de Implementare a Proiectelor în Energetică, Proiectul „Inițiativa pentru dezvoltarea infrastructurii publice durabile prin renovări de eficiență energetică” (INSPIREE) 8. Proiectul Eficiența energetică în Republica Moldova	1. Programul Transnațional Interreg Regiunea Dunării 2021-2027 2. Interreg NEXT „Bazinul Mării Negre” 2021-2027 3. Programul Interreg NEXT România-Republica Moldova 2021-2027 4. Programul Interreg Europa 5. AOD oferite de țările partenere (AOD Estonia, Polish AID, Slovak Aid, Agenția Cehă pentru Dezvoltare, Ro Aid) 6. Guvernul Letoniei, Guvernul Lituaniei
Programe de asistență externă	1. Programul Transnațional Interreg Regiunea Dunării 2021-2027 2. Interreg NEXT „Bazinul Mării Negre” 2021-2027 3. Programul Interreg NEXT România-Republica Moldova 2021-2027 4. Programul Interreg Europa 5. URBACT	1. Proiectul ”Mă implic” 2. Proiectul Programul Diaspora Acasă Reușește „DAR 1+3”	

	6. Programul de revitalizare urbană (Polish Aid) Granturi oferite de Solidarity Fund 7. Proiectului de Competitivitate din Moldova 8. Programul COSME 9. Programul ORIZONT EUROPA 10. Programul ERASMUS +		
--	---	--	--

V. RISCURI DE IMPLEMENTARE

Pe parcursul implementării programului pot apărea o serie de riscuri/ probleme/ disfuncționalități care pot afecta implementarea activităților, inclusiv:

Categorii de riscuri	Tipurile de riscuri	Impact	Probabilitate	Măsuri de atenuare
Riscuri Tehnologice	Calitatea slabă a documentației tehnice – cu omisiuni, necorelări, erori care necesită revizui	Mediu	Sporită	Selectarea firmelor de consultanță cu experiență certificată și expertiză de proiectare pentru elaborarea documentației tehnice calitative
	Proceduri repetate de achiziții publice generează întârzieri serioase în implementarea proiectelor	Mediu	Sporită	- Colaborarea cu operatorii economici și ofertanți pentru obținerea ofertelor calitative; - Acordarea unei atenții sporite și asigurarea unei echipe performante la întocmirea documentațiilor de achiziție care să fie cât mai temeinic justificate și în conformitate cu prevederile legale
Riscuri de Management / Operaționale	Lipsa de resurse financiare pentru cofinanțarea proiectelor de dezvoltare regională	Mediu	Medie	Conlucrarea cu partenerii de dezvoltare în vederea identificării surselor de finanțare/cofinanțare
	Capacitatea insuficientă la nivelul administrației publice locale de a dezvolta și implementa proiecte și asigurarea durabilității acestora	Mediu	Medie	Dezvoltarea continuă a competențelor specialiștilor și funcționarilor administrației publice locale

Categorii de riscuri	Tipurile de riscuri	Impact	Probabilitate	Măsuri de atenuare
	Calitatea și disponibilitatea redusă a datelor statistice reprezintă o constrângere pentru procesul de monitorizare și evaluare eficientă	Mediu	Medie	Asigurarea unui dialog constant și permanent cu reprezentanții BNS pentru eficientizarea procesului de lucru
Riscuri Organizaționale	Fluctuația personalului calificat /lipsa memoriei instituționale	Mediu	Sporită	Motivarea personalului angajat prin prisma sporirii remunerării financiare în dependență de calificare, performanțe și rezultate
Riscuri Externe	Instabilitatea economică și întârzierea reformelor structurale poate afecta implementarea efectivă a Programului	Mare	Mare	Promovarea și facilitarea dialogului între instituțiile statului, mediul de afaceri și societatea civilă, pentru a asigura o colaborare eficientă și o coordonare a eforturilor
	Deficitul Bugetului Public Național în vederea finanțării programului, urmare a șocurilor energetice, inflaționiste, valutare	Mare	Mare	Atragerea investițiilor străine pentru finanțarea proiectelor de infrastructură din program
	Instabilitatea geopolitică regională determinată de incertitudinea privind evoluțiile ulterioare în Ucraina poate afecta implementarea efectivă a Programului	Mare	Mare	Management eficient al situațiilor de criză

V. AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE

La nivel central, **Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale (CNCDDL)** este organul principal care aprobă, promovează și coordonează la nivel național implementarea obiectivelor politicii de dezvoltare regională. Autoritatea de elaborare a politicii de dezvoltare regională este **Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR)**. MIDR este principala instituție responsabilă de realizarea procesului de dezvoltare regională la nivel național.

La nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord, cadrul instituțional existent pentru implementarea politicii de dezvoltare regională este completat de **Consiliul Regional pentru Dezvoltare (CRD) Nord** și **Agencia de Dezvoltare Regională (ADR) Nord**.

CRD Nord coordonează și promovează obiectivele politicii de dezvoltare regională la nivelul regiunii fiind implicat în monitorizarea alocărilor financiare pe proiectele din POR și valorificarea graduală a mijloacelor financiare. În conformitate cu Legea dezvoltării regionale și cadrului normativ aferent, CRD are următoarele atribuții:

- a) aprobă Programul operațional regional;
- b) aprobă și promovează proiectele de dezvoltare regională;
- c) monitorizează rezultatele implementării proiectelor regionale și utilizarea mijloacelor financiare din FNDRL, alocate pentru regiunea de dezvoltare.

După aprobarea de către CRD Nord, POR Nord devine oficial documentul de reglementare a modului de implementare a măsurilor, proiectelor și activităților prioritare pentru implementarea SNDR la nivel de RDN, inclusiv a acțiunilor ce urmează a fi realizate.

Toate proiectele incluse în Planul de implementare a POR Nord vor fi finanțate preponderent din sursele Fondului național pentru dezvoltare regională și locală (FNDRL), complementar cu atragerea altor surse de finanțare identificate, în conformitate cu procesele bugetare naționale și mecanismele de cooperare externe existente. Proiectele investiționale finanțate din FNDRL au fost selectate în cadrul apelurilor competitive și pe listă lansate de către MIDR, în baza deciziilor CNCDDL.

Totodată, ADR Nord este instituția abilitată de implementarea politicii de dezvoltare regională, conform prevederilor legale și este responsabilă de implementarea Programului Operațional Regional și proiectelor de dezvoltare regională. În conformitate cu Legea dezvoltării regionale și cadrului normativ aferent, Agenția are următoarele atribuții:

- a) coordonează procesul de implementare a programelor operaționale regionale, a planurilor, programelor și proiectelor de dezvoltare regională;
- b) monitorizează și evaluează implementarea programelor operaționale regionale, a planurilor, programelor și proiectelor de dezvoltare regională;
- c) prezintă rapoarte anuale despre implementarea programelor operaționale regionale consiliului regional, autorității de elaborare a politicii de dezvoltare regională (MIDR);
- d) atrage mijloace nebugetare pentru implementarea programelor operaționale regionale, a programelor și proiectelor de dezvoltare regională.

VII. PROCEDURI DE RAPORTARE

ADR Nord, în conformitate cu legislația în vigoare și Metodologia de elaborare, aprobare și implementare a Programelor Operaționale Regionale va asigura monitorizarea și evaluarea implementării POR Nord și a proiectelor aferente programului.

Procesul de monitorizare se va desfășura într-o manieră stratificată, asigurând:

- a) **Monitorizarea la nivel de politică de dezvoltare regională**, reglementată prin Instrucțiunea privind monitorizarea și evaluarea politicii de dezvoltare regională și locală aprobată prin ordinul ministrului MIDR, prin identificarea, aprobarea și colectarea indicatorilor de monitorizare aferenți domeniilor de intervenție vizate de SNDR;

- b) **Monitorizarea la nivel de proiecte de dezvoltare regională**, reglementată prin Instrucțiunea privind monitorizarea și evaluarea implementării proiectelor de dezvoltare regională aprobată prin ordinul ministrului MIDR, ce asigură colectarea și centralizarea de indicatori de performanță la nivel de proiecte de dezvoltare regională implementate prin intermediul ADR și finanțate atât din fonduri naționale cât și externe.

Procedura de monitorizare și evaluare a proiectelor cu acoperire financiară din FNDRL va fi realizată de Secția management integrat al proiectelor și secția monitorizare și evaluare în vederea colectării sistemice (trimestrial) a informațiilor care atestă progresul de îndeplinire a indicatorilor stabiliți pe fiecare proiect.

În cazul proiectelor finanțate din alte surse decât FNDRL, responsabilii de implementare vor prezenta semestrial informații cu privire la progresele înregistrate conform modelului prestabilit.

Rezultatele monitorizării implementării POR Nord vor fi integrate în **Rapoartele de progres** care sunt elaborate de către subdiviziunea responsabilă de monitorizare și evaluare din cadrul ADR Nord, inclusiv:

- **Raportul semestrial privind implementarea POR Nord** (elaborat pentru primele 6 luni ale anului și prezentat pentru coordonare MIDR până la data de 15.07) care va reflecta progresul în implementarea proiectelor și acțiunilor din Planul de implementare, precum și valorificarea mijloacelor financiare pentru semestrul I al anului curent;
- **Raportul anual privind implementarea POR Nord** (prezentat pentru coordonare MIDR până la data de 15.01 al anului următor), care va indica progresul anual în vederea implementării proiectelor și acțiunilor din Planul de implementare, precum și valorificarea mijloacelor financiare pentru perioada ianuarie-decembrie al anului raportării.

Pentru elaborarea rapoartelor vor fi colectați indicatori din diferite surse informaționale, inclusiv: datele statistice oficiale furnizate de Biroul Național de Statistică, datele oferite de administrațiile publice locale, precum și din vizitele de monitorizare realizate de specialiștii ADR Nord la proiectele implementate. Totodată, o persoană desemnată din cadrul ADR Nord va monitoriza, cu caracter trimestrial, completarea sistematică a SI GPPDRL, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 758/2024 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Sistemului informațional pentru gestionarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală.

Raportul semestrial și anual, aprobat de directorul ADR Nord, va fi prezentat pentru coordonare MIDR și CRD Nord pentru avizare.

Toate rapoartele privind implementarea Programului Operațional Regional vor fi plasate pe pagina oficială a agenției: www.adrnord.md.

Evaluarea POR Nord se va realiza la sfârșitul perioadei de programare (ex-post) și va urmări aprecierea relevanței, coerenței, eficienței, eficacității, impactului și a durabilității intervențiilor incluse în Planul de implementare a POR.

VIII. PLANUL DE IMPLEMENTARE

Proiecte și acțiuni propuse spre finanțare din FNDRL și din alte fonduri naționale și externe

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
OBIECTIV GENERAL 1: CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII ȘI OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ A REGIUNII DE DEZVOLTARE NORD								
<i>1.1. Consolidarea rolurilor și funcțiilor orașelor în sporirea competitivității regiunii</i>								
Proiecte cu acoperire financiară din FNDRL								
1.1.1	Crearea complexului multifuncțional sportiv	- 1 bazin de înot (parametri: 25 x 10 m, H = 1,8 m, V = 450 m3) - 1 bazin de înot pentru copii (parametri: 8,2 x 4,6 m, H = 0,6-1,06 m, V = 22,6 m3) - 1 sală sportivă multifuncțională (suprafață: 630 mp) - 500 m apeduct construit - 200 m canalizare construit - 170 m gazoduct construit - 240 mp – rețea de energie electric construită - 1 sistem fotovoltaic (100 kw)	- 1 Complex Multifunctional Sportiv cu infrastructura sportivă creat	32.583.583,19	27.044.374,05	5.539.209,14	Tr.IV, 2028	ADR Nord Primăria Edineț
1.1.2	Sîngerei, orașul Incluziunii teritoriale - etapa II	- 6000 mp de căi de acces în zona de revitalizare modernizate	- 1 zonă de recreere creată în zona de revitalizare (Skate parc)	16.819.789,86	14.942.843,27	1.876.946,59	Tr.IV, 2025	ADR Nord Primăria Sîngerei

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		- 19 elemente de sport/fitness montate în zonă revitalizare - 2 terenuri sportive multifuncționale amenajate în zonă revitalizare - 19 elemente de joacă pentru copii montate în zona de revitalizare - 26 bănci montate în zona de revitalizare - 5 elemente de skatepark instalate în zona de revitalizare	- 1 complex sportiv multifuncțional în zona de revitalizare amenajat (Skate parc)					
1.1.3	Reabilitarea infrastructurii de agrement și a zonei verzi de pe str. Pușkin, or. Dondușeni	- 2016 m2 teren de minifotbal cu gazon artificial construit - 612 m2 teren multisport (baschet și volei) construit - 460 m2 teren de Workout și fitness cu înveliș EPDM construit - 242m lungimea drenajului construit - 446 m2 pavaj din beton vibropresat construit - 10 un inventar sportiv procurat - 342 m lungimea canalului de evacuare a apei pluviale reconstruit	- 1 infrastructură de agrement sportivă și de odihnă reabilitată	8.498.357,64	7.648.521,88	849.835,76	Tr.II, 2025	ADR Nord Primăria Dondușeni

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		- 0,72 ha teritoriu amenajat						
1.1.4	Modernizarea infrastructurii spațiilor publice și instituțiilor educaționale în zona de revitalizare din municipiul Bălți (etapa II)	- 2343,8 m.p. Gimnaziul Nr. 6 mun. Bălți	- 1 centru civic urban bine amenajat și simbolistic pentru un centru regional Gimnaziul Nr. 6 mun. Bălți	25.671.589,50	23.104.430,25	2.567.159,25	Tr.I, 2027	ADR Nord Primăria Bălți
1.1.5	Dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice în Zona de Revitalizare Valea Curechiului	- 1 curte a blocurilor de locuințe amenajat	- 1 centru civic urban bine amenajat și simbolistic pentru un centru regional	27.858.548,00	25.072.693,20	2.785.854,80	Tr.IV, 2027	ADR Nord Primăria Drochia
1.1.6	Revitalizarea și amenajarea Zonei Dumbrava din mun. Edineț	- 7 zone de recreere la scară mare din orașele - 2 complexe sportive multifuncționale din orașele - 7 curți ale blocurilor de locuințe amenajate	- 1 centru civic urban bine amenajat și simbolistic pentru un centru regional	33.280.622,80	30.000.000,00	3.280.622,80	Tr.II, 2027	ADR Nord Primăria Edineț
1.1.7	Rîșcani, un oraș pentru cetățeni - Revitalizare Urbană și Dezvoltare Durabilă	- 3 zone de recreere la scară mare - 1 complex sportiv multifuncțional - 2 curți ale blocurilor de locuințe amenajate	- 1 centru civic urban bine amenajat și simbolistic pentru un centru regional	29.587.739,46	26.628.965,51	2.958.773,95	Tr.II, 2027	ADR Nord Primăria Rîșcani
1.1.8	Sîngerei - Centru Urban Model	- 1 zonă de recreere la scară mare - 3 curți ale blocurilor de locuințe amenajate	- 1 centru civic urban bine amenajat și simbolistic pentru un centru regional	20.910.663,03	18.819.596,73	2.091.066,30	Tr.IV, 2027	ADR Nord Primăria Sîngerei
1.1.9	Asigurarea mobilității urbane pe strada Kiev din mun. Bălți	- 1,6 km de drum reabilitat	- 89 356 locuitori cu acces îmbunătățit la infrastructura de mobilitate urbană	110.000.000,00	100.000.000,00	10.000.000,00	Tr.IV, 2028	ADR Nord Primăria Bălți

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
			- Calitatea drumului local îmbunătățită cu 100 %					
1.1.10	Salvgardarea monumentului arhitectural de importanță națională Teatrul Național de Stat „Vasile Alecsandri”, din mun. Bălți	- Suprafața acoperișului restaurată (4171 m2)	- 1 obiectiv național reabilitat - Creșterea numărului de beneficiari la servicii culturale cu 5% ca urmare a reabilitării Teatrului până la sfârșitul anului 2025	16.500.000,00	15.000.000,00	1.500.000,00	Tr.IV, 2026	ADR Nord Teatrul Național V. Alecsandri
Acțiuni planificate								
1.1.11	Facilitarea dezvoltării mun. Bălți în calitate de pol de dezvoltare prin acordarea suportului în implementarea Programului național de accelerare a dezvoltării mun. Bălți în calitate de pol de dezvoltare	- Nr. proiecte finanțate - Nr. evenimente organizate	-	-	-	-	Tr.IV, 2028	ADR Nord Primăria Bălți
1.1.12	Facilitarea dezvoltării orașelor – poli de creștere din RDN prin acordarea suportului în implementarea Planurilor Operaționale Locale de implementare a Programului Național de dezvoltare a orașelor poli de creștere	- Nr. proiecte finanțate - 1 mecanism de monitorizare și evaluare a orașelor poli de creștere creat și pus în aplicare	-	-	-	-	Tr.IV, 2027	ADR Nord Primăria Edineț Primăria Soroca
1.1.13	Acordarea de suport orașelor din RDN în	- Nr. PRU elaborate / actualizate	-	-	-	-	Tr.IV, 2028	ADR Nord APL I

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	procesul de elaborare / actualizare a Programelor de revitalizare urbană							
1.2. Îmbunătățirea mediului antreprenorial în regiune								
Proiecte cu acoperire financiară din FNDRL								
1.2.1	Sporirea atractivității turistice în Regiunea de Dezvoltare Nord (RDN) prin modernizarea zonei Canalului de Canotaj din municipiul Bălți	- 1 atracție turistică amenajată: zona Canalului de Canotaj din mun. Bălți; - 1,3 ha teritoriu amenajat	- 1 obiectiv turistic amenajat; - 1 obiectiv turistic inclus în circuitul turistic	27.958.265,50	24.984.000,00	2.974.265,50	Tr.IV, 2027	ADR Nord Primăria Bălți
1.2.2	Restaurarea Conacului Pommer din satul Țaul, raionul Dondușeni	- 1 atracție turistică renovată (conacul Pommer)	- 1 obiectiv turistic amenajat; - 1 obiectiv turistic inclus în circuitul turistic; - 1 traseu tematic comun conectat la rețeaua regională	27.064.192,00	24.357.700,00	2.706.492,00	Tr.IV, 2028	ADR Nord Primăria Țaul
1.2.3	Îmbunătățirea atractivității turistice prin reabilitarea unei zone cu potențial turistic și de agrement în raionul Drochia (Etapa 1)	- 1 atracție turistică renovată și amenajată (Monumentul de arhitectură peisajeră Parcul "Poienița Însorită" din satul Miciurin, raionul Drochia) - 140 locuri de cazare create	- 1 obiectiv turistic amenajat; - 1 obiectiv turistic inclus în circuitul turistic	27.500.000,00	25.000.000,00	2.500.000,00	Tr.IV, 2027	ADR Nord CR Drochia
1.2.4	Amenajarea Traseului Eco-turistic „Zamca” în	- 1 atracție turistică amenajată (Zona peisagistică naturală	- 1 obiectiv turistic amenajat;	25.216.307,00	22.694.676,00	2.521.631,00	Tr.IV, 2026	ADR Nord CR Briceni

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	apropierea râului Prut, s.Pererita, raionul Briceni	„Zamca” s.Pererîta, rl Briceni) - 3,13 km drum construit - 8 locuri de cazare create	- 1 obiectiv turistic inclus în circuitul turistic; - 1 traseu tematic comun conectat la rețeaua regională					
Proiecte în căutarea surselor de finanțare								
1.2.5	Facilitarea accesului către obiectivele turistice de importanță regională/națională din raionul Glodeni „Stânca Mare” și „Cheile Butești” și amenajarea destinațiilor turistice	- 1,2 ha de teritoriu amenajat - 5 km de căi de acces către obiectivele turistice reabilite	- 2 obiective turistice de importanță națională amenajate	19.997.436,00	-	-	Tr.IV, 2028	CR Glodeni
Acțiuni planificate								
1.2.6	Actualizarea și aprobarea PRS în domeniul sporirii atractivității turistice a RDN	- 1 PRS aprobat de CRD Nord	-	-	-	-	Tr.II, 2026	ADR Nord
1.2.7	Promovarea potențialului economic și investițional regional	- Nr. evenimente organizate - Nr. participanți la eveniment	-	-	-	-	Tr.IV, 2028	ADR Nord
1.2.8	Dezvoltarea și îmbunătățirea de abilități și competențe antreprenoriale	- Nr. seminare / instruiți organizate - Nr. participanți la instruiți	-	-	-	-	Tr.IV, 2028	ADR Nord
1.3. Promovarea specializării inteligente în regiune								
Acțiuni planificate								
1.3.1	Facilitarea colaborării dintre actorii regionali (cvadru plu helix) pentru	- Nr. evenimente organizate	-	-	-	-	Tr.IV, 2028	ADR Nord

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	identificarea și dezvoltarea ideilor de proiecte în domeniul de specializare inteligentă	- Nr. parteneriate facilitate - Nr. concepte aplicate						
Total proiecte cu acoperire financiară		-	-	429.449.657,98	385.297.800,89	44.151.857,09	-	-
Total proiecte în căutarea surselor de finanțare		-	-	19.997.436,00	-	-	-	-
TOTAL OBIECTIV GENERAL 1		-	-	449.447.093,98	-	-	-	-
OBIECTIV GENERAL 2: SPORIREA COEZIUNII TERITORIALE ȘI PREVENIREA EXCLUZIUNII								
<i>2.1. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare de bază la nivel regional</i>								
Proiecte cu acoperire financiară din FNDRL								

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2.1.1	Extinderea apeductului magistral în localitățile din raionul Sângerei din conducta Soroca-Bălți-Sângerei	- 21,32 km de rețele de alimentare cu apă construite pe Apeductul magistral Rădoaia-Izvoare-Drăgănești-Cotuijenii Mici - 22,29 km de rețele de alimentare cu apă construite pe Apeductul magistral Sângerei-Grigorăuca-Copăcenii-Prepelești - 1 Stație de pompare a apei construită	- 32 mii de locuitori din 8 localități din raionul Sângerei cu acces la apă potabilă de calitate - 10 mii de gospodării din 8 localități din raionul Sângerei cu acces la apă potabilă de calitate - 265 de agenți economici din 8 localități din raionul Sângerei cu acces la apă potabilă în scopuri economice - 152 de instituții publice din 8 localități din raionul Sângerei cu acces la apă potabilă de calitate - Un serviciu de alimentare cu apă extins și dezvoltat pentru prestarea serviciilor de calitate	71.609.858,00	64.448.872,20	7.160.985,80	Tr.IV, 2027	ADR Nord CR Sângerei
2.1.2	Finalizarea sistemului de sanitație în orașul Sângerei și comuna Bilicenii Vechi, raionul Sângerei	- 1 stație de pompare construită - Circa 6 km de tronson magistral de canalizare construit	- 7.000 de persoane cu acces la servicii de sanitație îmbunătățite	22.761.735,89	20.485.562,30	2.276.173,59	Tr.IV, 2025	ADR Nord Primăria or. Sângerei Comuna Bilicenii

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
								Vechi, raionul Singerei
2.1.3	Finalizarea și punerea în funcțiune a sistemului de apeduct Prut-Fălești	- 1 temă de proiectare elaborată - 1 set de documentație tehnică elaborată	- 1 sistem de apeduct Prut-Fălești pus în funcțiune	59.201.200,00	53.281.080,00	5.920.120,00	Tr.IV, 2026	ADR Nord CR Fălești
2.1.4	Construcția sistemelor de alimentare cu apă în 7 localități din raionul Soroca	- 89,94 km rețele interioare de apeduct construite - 5 unități stații de dezinfectare a apei potabile construite - 1 castele (turn) de apă construite	- 7 localități cu acces la sistemul de aprovizionare cu apă potabilă de calitate - 10.000 locuitori vor beneficia de acces la sistemul de apă potabilă de calitate - 1 operator regional de gestionare a sistemului de AAS creat	43.928.611,61	39.535.750,45	4.392.861,16	Tr. I, 2026	ADR Nord CR Soroca Primăriile Vasilcău, Volovița, Vărăncău, Racovăț
2.1.5	Extinderea serviciilor publice locale de asigurare cu apă în raionul Glodeni	- 1 bloc de tratare a apei a câte 50 m3/h construit - 22 km de rețele de aducțiune de apă potabilă construite - 1 stație de pompare și clorinare construită - 2 turnuri de înmagazinare a apei construite	- 21.835 de cetățeni informați și conectați la serviciul public - Infrastructură de alimentare cu apă pentru cetățenii din 6 unități administrative teritoriale din raionul Glodeni construită	53.108.270,00	47.797.443,00	5.310.827,00	Tr. II, 2026	ADR Nord CR Glodeni

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		- 2.334 m rețele interioare de apă în s. Funduri Noi - Amenajarea teritoriului, m2, (platf. A și B, s. Funduri Noi)						
2.1.6	Construcția aducțiunii de apă pentru satele Temeleuți, Văscăuți, Coșernița, Cernița, raionul Florești, cu conectarea la apeductul existent Zăluceni-Târgul Vertiujeni – Vertiujeni, raionul Florești	- 1 stație de pompare construită - 3 sonde - 2 rezervoare de apă - 7,99 km rețele magistrale	- 4 localități din raionul Florești conectate la rețeaua magistrală construită - 3525 cetățeni din 4 localități ale raionului Florești cu acces la serviciu de aprovizionare cu apă potabilă	11.812.423,29	10.631.180,96	1.181.242,33	Tr.III, 2025	ADR Nord Primăriile Temeleuți, Văscăuți, Coșernița, Cernița
2.1.7	Îmbunătățirea condițiilor de aprovizionare cu apă în Regiunea de Dezvoltare Nord (RDN) prin reabilitarea și extinderea infrastructurii de alimentare cu apă din municipiul Bălți	- 4,1 km rețele de apeduct construite/reabilite	- 1 localitate mun. Bălți ce are acces la sistemul de AAP construit/reabilitat; - 25 000 persoane cu acces la sistemul de AAP construit / reabilitat	34.799.307,60	31.319.376,80	3.479.930,80	Tr.IV, 2027	ADR Nord Primăria Bălți
2.1.8	Construcția și extinderea sistemului de canalizare în mun. Soroca, Regiunea de Dezvoltare Nord	- 17,57 km rețele de canalizare construite / reabilite - 3 stații de pompare a apelor uzate construite/reabilite	- 2 localități ce au acces la sistemul de canalizare construit/reabilitat; - 22500 persoane cu acces la sistemul de canalizare construit/reabilitat	30.583.163,00	27.524.874,00	3.058.289,00	Tr.II, 2027	ADR Nord Primăria Soroca

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2.1.9	Extinderea infrastructurii rețelelor de canalizare în or. Dondușeni (Zonele 1,2,5,9) și facilitarea accesului la rețelele de canalizare a 4 localități învecinate	- 25,1 km rețele de canalizare construite / reabilite - 2 stații de pompare a apelor uzate construite / reabilite	- 1 localitate (or. Dondușeni) ce are acces la sistemul de canalizare construit/reabilitat; - 2377 populație cu acces la sistemul de canalizare construit/reabilitat	43.843.967,00	39.443.967,00	4.400.000,00	Tr.II, 2027	ADR Nord Primăria Dondușeni
2.1.10	Extinderea serviciilor publice regionale de asigurare cu apă potabilă din râul Prut în 9 localități din raioanele Glodeni și Fălești	- 42,500 km km rețele de apeduct construite/reabilite - 1 stație de captare a apei construite/reabilite - 1 stație de tratare a apei potabile construite / reabilite - 3 stații de pompare a apei potabile construite / reabilite - 10 castele de apă construite/reabilite	- 9 localități ce au acces la sistemul de AAP construit/reabilitat; - 10367 persoane cu acces la sistemul de AAP construit/reabilitat	42.118.668,40	37.906.801,56	4.211.866,84	Tr.IV, 2027	ADR Nord CR Glodeni
2.1.11	Extinderea sistemului de canalizare centralizată în sectorul Policlinicii din or. Drochia, etapa a II-a	- 14,5 km rețele de canalizare construite/reabilite	- 1 localitate (or. Drochia) cu acces la sistemul de canalizare construit/reabilitat; - 5 000 persoane cu acces la sistemul de canalizare construit/reabilitat	21.979.000,00	19.781.119,00	2.197.881,00	Tr.IV, 2027	ADR Nord Primăria Drochia
2.1.12	Construcția bransamentului de aprovizionare cu apă în raionul Drochia și	- 14 km rețele de apeduct construite/reabilite	- 5 localități cu acces la sistemul de AAP construit/reabilitat;	66.000.000,00	60.000.000,00	6.000.000,00	Tr. II, 2027	ADR Nord CR Drochia

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	conectarea la Apeductul Soroca-Bălți (etapa 1)		- 5266 persoane cu acces la sistemul de AAP construit/reabilitat					
2.1.13	Modernizarea și extinderea sistemului rețelelor de canalizare în zona nord-est a orașului Florești și conectarea la stația de epurare regională a satului Mărculești și comunei Gura Camencii	- 15,5 km rețele de canalizare construite / reabilitate - 4 stații de pompare a apelor uzate construite / reabilitate	- 3 localități cu acces la sistemul de canalizare construit/reabilitat; - 7050 persoane cu acces la sistemul de canalizare construit/reabilitat	61.042.170,00	54.937.950,00	6.104.220,00	Tr. II, 2027	ADR Nord Primăria Florești
2.1.14	Modernizarea și extinderea sistemului de canalizare în orașele Edineț și Cupcini	- 30 km rețele de canalizare construite / reabilitate - 2 stații de pompare a apelor uzate construite / reabilitate	- 2 localități ce au acces la sistemul de canalizare construit/reabilitat; - 26 000 persoane cu acces la sistemul de canalizare construit/reabilitat	67.683.557,64	60.000.000,00	7.683.557,64	Tr.IV, 2027	ADR Nord Primăria Edineț
2.1.15	Construcția stației de epurare și dezvoltarea sistemului public de canalizare și epurare a apelor uzate la nivel intercomunitar în r. Fălești	- 32 rețele de canalizare construite / reabilitate - 1 stație de epurare a apelor uzate construite / reabilitată	- 2 localități ce au acces la sistemul de canalizare construit/reabilitat; - 6 000 persoane cu acces la sistemul de canalizare construit/reabilitat	73.109.852,88	59.950.079,36	13.159.773,52	Tr.IV, 2027	ADR Nord Primăria Fălești
2.1.16	Construcția rețelelor magistrale de alimentare cu apă pentru localitățile Vrancești – Brejeni – Ciuciueni - Iezărenii Vechi – Chișcăreni - Slobozia Chișcăreni – Flămânzeni - Dumbrăvița, localitățile	- 46 km rețele de apeduct construite/reabilitate - 3 stații de pompare a apei potabile construite/reabilitate - 4 castele de apă construite / reabilitate	- 8 localități ce au acces la sistemul de AAP construit/reabilitat; - 11 975 persoane cu acces la sistemul de AAP construit/reabilitat	61.802.167,12	55.621.950,40	6.180.216,72	Tr.IV, 2026	ADR Nord CR Sîngerei

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	raionului Sîngerei din conducta Soroca – Bălți – Sîngerei							
2.1.17	Modernizarea infrastructurii de alimentare cu apă și sanitație pe strada Kiev a mun. Bălți	- 1,6 km de rețele de apeduct construite - 3,65 km de rețele de canalizare construite (rețele de canalizare menajere și pluviale)	- 1 localitate cu acces la sistemul de aprovizionare cu apă construit - 1 localitate cu acces la sistemul de canalizare construit; - 17 800 locuitori cu acces la sistemul de aprovizionare cu apă construit - 17 800 locuitori cu acces la sistemul de canalizare construit	66.000.000,00	60.000.000,00	6.000.000,00	Tr.IV, 2028	ADR Nord Primăria Bălți
Proiecte cu acoperire financiară din alte surse								
2.1.18	Extinderea și îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă în clusterul Prut, raionul Rîșcani	- 1 sistem de apeduct pentru clusterul Prut – Rîșcani construit	- Număr persoane care au acces la servicii de alimentare cu apă gestionate în condiții de siguranță	178.390.990,00 valoare estimativă	Banca Mondială	-	Tr.IV, 2028	ADR Nord Parteneri de dezvoltare
2.1.19	Extinderea și îmbunătățirea serviciilor de canalizare în mun. Soroca	- 1 stație de epurare în mun. Soroca construită	- Număr persoane care au acces la servicii de sanitație gestionate în condiții de siguranță	164.000.000,00 valoare estimativă	Banca Mondială	-	Tr.IV, 2028	ADR Nord Parteneri de dezvoltare
Proiecte în căutarea surselor de finanțare								
2.1.20	Aprovizionarea cu apă din râul Nistru a 41 de localități	- 1 Proiect tehnic elaborat	- 109 641 locuitori din raioanele	743.902.402,6	-	-	Tr.IV, 2028	ADR Nord CR Donușeni

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	din raionale Dondușeni, Soroca, Ocnița	- 115 km lungime rețele de apeduct renovat/construit	Dondușeni, Soroca, Ocnița și Drochia cu acces la sistemul de aprovizionare cu apă construit - 41 de localități cu acces la servicii de alimentare cu apă potabilă de calitate asigurat					CR Soroca CR Ocnița
Acțiuni planificate								
2.1.21	Analiza și cartografierea situației în domeniul AAC din Regiunea de Dezvoltare Nord	- 1 analiză elaborată - 1 cartografiere a sectorului AAC din regiune realizată	-	-	-	-	Tr.IV, 2025	ADR Nord
2.1.22	Actualizarea și aprobarea PRS pe domeniul AAC	- 1 PRS aprobat de CRD Nord	-	-	-	-	Tr.IV, 2028	ADR Nord
2.2. Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru afaceri								
Proiecte cu acoperire financiară din FNDRL								
2.2.1	Crearea și dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare pentru suburbia Soroca a Zonei Economice Libere Ungheni-Business	- 1 platformă investițională creată - 3960 m de gazoduct construit - 3000 m de rețele electrice construite - 2510 m2 de cale de acces construită	- 1 obiectiv de suport în afaceri conectat la structura de acces și utilități publice creat	25.077.747,30	22.323.562,42	2.754.184,89	Tr.IV, 2025	ADR Nord Primăria Soroca
2.2.2	Construcția halei industriale în PI Edineț	- 1 obiectiv de suport în afaceri reabilitat - 1 obiectiv de suport în afaceri conectat la	- 30 mil. lei investiții capitale - 3 rezidenți ai structurilor de	32.670.000,00	25.000.000,00	7.670.000,00	Tr.IV, 2027	ADR Nord Primăria Edineț

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		structura de acces și utilități publice - suprafața clădirilor obiectivelor de suport în afaceri dotate/utilate (perimetru x număr etaje) (2400 m2) - 0,1 ha teritoriu amenajat	suport al afacerilor (întreprinderi)					
2.2.3	Susținerea micilor producători agricoli din regiune prin sporirea accesului la piața agroalimentară din mun. Bălți	- 1 piață amenajată (1 ha)	- 16 500 mii lei investiții capitale în infrastructura de afaceri - 135 de producători locali își vor comercializa produsele în piața amenajată	15.484.994,20	13.936.494,60	1.548.499,42	Tr.IV, 2026	ADR Nord Primăria Bălți
2.2.4	Piață agricolă modernă în mun. Edineț	- 1 piață construită/amenajată - 1000 m.p suprafață teritoriu amenajat - 800 m de apeduct și servicii de sanitație - 500 m de acces asigurat la rețeaua de energie electrică	- 60 locuri de muncă create/susținute - Capacitatea fiscală locală crescută cu 60 000,00 lei anual	16.500.000,00	15.000.000,00	1.500.00,00	Tr.IV, 2026	ADR Nord Primăria Edineț
Proiecte în căutarea surselor de finanțare								
2.2.5	Construcția Centrului expozițional NORDEXPO	- 1 Pavilion expozițional multifuncțional - 2 Centre de conferință - 10.000 m.p. suprafața amenajată	- 1400 locuri de muncă create - 245 mil. lei investiții capitale	60.000.000,00	-	-	Tr.IV, 2028	ADR Nord ZEL Bălți

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		- 1 parcare amenajată						
2.3. Sprijinirea procesului de adaptare a regiunii la schimbările climatice, prevenirea riscurilor și reziliența în fața dezastrelor								
Acțiuni planificate								
2.3.1	Sporirea nivelului de conștientizare și de promovare a beneficiilor utilizării surselor de energie regenerabile	- Nr. activități de promovare desfășurate	-	-	-	-	Tr.IV, 2028	ADR Nord
Total proiecte cu acoperire financiară din FNDRL		-	-	831.383.952,43	742.666.007,03	88.717.945,40	-	-
Total proiecte cu acoperire financiară din alte surse		-	-	342.390.990,00 valoare estimativă	-	-	-	-
Total proiecte în căutarea surselor de finanțare		-	-	803.902.402,60	-	-	-	-
TOTAL OBIECTIV GENERAL 2		-	-	1.977.677.345,03	-	-	-	-
OBIECTIV GENERAL 3: ÎMBUNĂTĂȚIREA MECANISMELOR ȘI INSTRUMENTELOR DE IMPLEMENTARE A POLITICII DE DEZVOLTARE REGIONALĂ								
3.1. Eficientizarea operațională a procesului de implementare a politicii de dezvoltare regională								
Acțiuni planificate								
3.1.1	Elaborarea și aprobarea Programului Operațional Regional (POR) Nord pentru următoarea perioadă de programare 2025-2028	- 1 document de programare regional aprobat	-	-	-	-	Tr. III, 2025	ADR Nord
3.1.2	Participarea la perfectarea cadrului legislativ-normativ al politicii de dezvoltare regională	- Nr. documente îmbunătățite	-	-	-	-	Tr. IV, 2028	ADR Nord

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
3.1.3	Actualizarea/modernizarea instrumentelor de monitorizare a proiectelor și indicatorilor regionali	- Sistem de colectare a datelor actualizat - Baza de date regională actualizată - Nr. hărți tematice elaborate	-	-	-	-	Tr. IV, 2028	ADR Nord
3.2. Sprijinirea consolidării mecanismului de finanțare al proiectelor de dezvoltare regională								
Acțiuni planificate								
3.2.1	Atragerea investițiilor în regiune prin aplicare la diferite programe și proiecte naționale (cu excepția FNDRL) și externe (inclusiv transnaționale)	- Nr. concepte aplicate/finanțate din alte fonduri naționale (cu excepția FNDRL) - Nr. proiecte atrase în regiune în cadrul programelor transfrontaliere / transnaționale	-	-	-	-	Tr.IV, 2028	ADR Nord
3.2.2	Consolidarea relațiilor de colaborare cu partenerii naționali, regionali și internaționali	- Nr. parteneriate create - Nr. activități comune cu partenerii desfășurate	-	-	-	-	Tr.IV, 2028	ADR Nord
3.3. Dezvoltarea capacităților actorilor regionali în domeniile relevante politicii de dezvoltare regională								
Acțiuni planificate								
3.3.1	Facilitarea dezvoltării capacităților APL și altor actori regionali în domeniul dezvoltării regionale	- Nr. instruiți organizate - Nr. participanți la instruiți	-	-	-	-	Tr.IV, 2028	ADR Nord
3.3.2	Formarea continuă a specialiștilor ADR Nord	- Nr. instruiți organizate	-	-	-	-	Tr.IV, 2028	ADR Nord

Nr.ord.	Acțiuni / proiecte	Indicatori de monitorizare		Costul total al proiectului/acțiunii, lei	Sursa de finanțare, lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
		Indicatori de produs	Indicatori de rezultat		FNDRL	Cofinanțare		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		- Nr. participanți la instruire						
3.3.3	Transfer de bune practici pentru actorii regionali (ADR Nord, CRD Nord, APL, ONG, antreprenori etc.)	- Nr. vizite de studii desfășurate - Minim 2 categorii de beneficiari	-	-	-	-	Tr. IV, 2028	ADR Nord
Total proiecte cu acoperire financiară din FNDRL				1.260.833.610,41	1.127.963.807,92	132.869.802,49		
Total proiecte cu acoperire financiară din alte surse				342.390.990,00 valoare estimativă	-	-		
Total proiecte în căutarea surselor de finanțare				823.899.838,60	-	-		
TOTAL PROGRAM				2.427.124.439,01				